

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00

F: 01 369 78 32

E:gp.mddsz@gov.si www.mddsz.gov.si

Številka: 0070-2/2019

Ljubljana, 25. 3. 2019

EVA 2019-2611-0011

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah Zakona o socialno varstvenih prejemkih – redni postopek

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah Zakona o socialno varstvenih prejemkih in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

Stojan Tramte

generalni sekretar

Prejmejo:

- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Ministrstvo za pravosodje
- Ministrstvo za javno upravo
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Ministrstvo za obrambo
- Ministrstvo za okolje in prostor
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za zunanje zadeve
- Ministrstvo za infrastrukturo

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Špela Isop, namestnica generalne direktorice

- mag. Valentina Vehovar, vodja Sektorja za pravice iz javnih sredstev

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjak niso sodelovali.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica
- Breda Božnik, državna sekretarka
- Tilen Božič, državni sekretar
- Špela Isop, namestnica generalne direktorice
- mag. Valentina Vehovar, vodja Sektorja za pravice iz javnih sredstev
- Marjetka Kovšca, sekretarka
- Marko Bučar, podsekretar

5. Kratek povzetek gradiva:

Gradivo predloga Zakona o spremembah Zakona o socialno varstvenih prejemkih se nanaša na področje denarnih socialnih pomoči. S predlagano spremembo zakona se predlaga izločitev dodatka za delovno aktivnost iz denarne socialne pomoči ter določitev vzpodbude za aktivacijo brezposelnih upravičencev do denarne socialne pomoči z neupoštevanjem prejemka iz naslova ukrepov aktivne politike zaposlovanja, katerih cilj je zaposlitev in iz naslova vključitve v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Namen je (skupaj s spremembami pokojninske zakonodaje in zakonodaje na trgu dela) hitrejša aktivacija upravičencev do denarne socialne pomoči ter zagotavljanje višje socialne varnosti posameznikov oziroma celovita obravnava posameznika z namenom, da se mu v primeru stiske in socialne ogroženosti pomaga preživeti in ga hkrati usposobi tako, da je čimprej sposoben ponovno prevzeti svojo "primarno obveznost", tj. sam skrbeti za dostojno preživetje sebe in svojih družinskih članov. Z ukinitvijo dodatka za delovno aktivnost se zmanjšuje tudi past tveganja neaktivnosti brezposelnih upravičencev do denarne socialne pomoči, z neupoštevanjem dohodkov iz naslova ukrepov aktivne politike zaposlovanja in zaposlitvene rehabilitacije po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov pa se tudi razbremenjuje centre za socialno delo.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	uskklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none">- nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja- razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna- razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna	- 8,04 mio.	- 16,2 mio.	- 16,2 mio.	- 16,2 mio.
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov	- 134.000,00	- 270.000,00	- 270.000,00	- 270.000,00
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
Predlog zakona v letu 2019 in 2020 prinaša pozitivne finančne posledice (prihranek) za proračun občin in za državni proračun.				
<u>a) finančne posledice za državni proračun</u>				
<i>Denarna socialna pomoč in varstveni dodatek</i>				
Ob upoštevanju podatkov o številu upravičencev do denarne socialne pomoči (pri katerih je bil				

upoštevan dodatek za delovno aktivnost) na dan 1. 12. 2018 se ocenjuje, da se bo zmanjšalo število prejemnikov za 1.572 družin oziroma samskih oseb (oziroma 4.149 upravičencev, od tega 2.397 odraslih in 1.752 otrok). Ti trenutno prejemajo DP v skupni višini 175.071,07 evra mesečno. Nižjo denarno socialno pomoč bo prejelo 7.648 družin oziroma samskih oseb (oziroma 18.975 upravičencev, od tega 10.858 odraslih in 8.117 otrok). Tem se bo denarna socialna pomoč znižala za dodatek za delovno aktivnost, ki ga trenutno prejemajo v skupni višini 1.160.831,59 evra mesečno.

Zaradi dviga osnovnega zneska minimalnega dohodka s 1. junijem 2018 na 385,05 eur, ki se je s 1. avgustom 2019 uskladil na 392,75 eur, je prišlo do premika cenzusa delovno aktivnih upravičencev do denarne socialne pomoči do bližine minimalne plače, zaradi česar nastajajo neustrezna razmerja med denarno socialno pomočjo in (najnižjimi) plačami, zmanjšuje se stimulacija za delo in povečuje past neaktivnosti.

Neupoštevanje ponderja za delovno aktivnost pomeni, da do denarne socialne pomoči ne bodo upravičene osebe, katerih lastni dohodek je presegal seštevek minimalnih dohodkov članov družine, brez upoštevanja ponderja za dodatek za aktivnost. Družine oziroma samske osebe, ki so danes upravičene do denarne socialne pomoči v nižji ali enaki višini kot je dodatek za delovno aktivnost, do denarne socialne pomoči ne bodo več upravičene.

Ob upoštevanju podatkov o številu upravičencev do varstvenega dodatka, pri katerih je bil upoštevan dodatek za delovno aktivnost, na dan 1. 12. 2018 se ocenjuje, da se bo število upravičencev za varstveni dodatek zmanjšalo za 13 samskih oseb (oziroma 13 upravičencev). Obstajajo tudi primeri, ko ima partner oziroma zakonec upravičenca do varstvenega dodatka dodatek za delovno aktivnost in je višina le-tega višja, kot je višina denarne socialne pomoči. V tem primeru bo del dodatka za delovno aktivnost vplival tudi na zmanjšanje varstvenega dodatka – omenjenega dodatka za delovno aktivnost je trenutno za 3.497,81 evra mesečno. Ocenjuje se, da bo nižji varstveni dodatek prejelo 35 družin oziroma samskih oseb (oziroma 35 upravičencev).

Prihranek za državni proračun bo tako znašal 1.335.902,66 evra mesečno za denarno socialno pomoč ter 3.497,81 evrov mesečno za varstveni dodatek, skupaj torej okoli 1,34 mio. evrov mesečno oziroma 16,1 mio. evrov letno.

Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17 in 77/18)

Upravičenci do denarne socialne pomoči, ki zaradi izločitve dodatka za delovno aktivnost ne bodo več upravičeni do denarne socialne pomoči, ne bodo več upravičeni tudi do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. To pravico krije Republika Slovenija v višini dejanskih zdravstvenih stroškov, ko ti nastanejo. Ocene prihranka v državnem proračunu zaradi neupravičenosti do te pravice ni mogoče podati, saj je prihranek odvisen od uveljavljanja dejanskih zdravstvenih stroškov.

- za leto 2019

Ob predpostavki, da se začnejo določbe zakona uporabljati od 1. julija 2019 dalje se ocenjuje, da bodo finančne posledice na proračunski postavki 3562 – Transferi socialno ogroženim nižje za **8,04 mio. evrov**.

- za leto 2020

Ocenjuje se, da bodo finančne posledice na proračunski postavki 3562 – Transferi socialno ogroženim nižje za **16,2 mio. evrov**.

b) finančne posledice za proračun občin

Zaradi izločitve dodatka za delovno aktivnost in posledično neupravičenosti do denarne socialne

pomoči, ki predstavlja osnovni pogoj za upravičenost do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje (strošek občin), do te pravice ne bo več upravičenih 669 oseb. Prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki ga plačujejo občine, trenutno znaša 33,53 evra, zato se ocenjuje, da bo prihranek za proračun občin znašal 22.300 evrov mesečno oziroma 270.000 evrov letno.

- za leto 2019

Ob predpostavki, da se začnejo določbe zakona uporabljati od 1. julij 2019 dalje, se ocenjuje se, da bodo finančne posledice za občinski proračun nižje za **134.000 evrov**.

- za leto 2020

Ocenjuje se, da bodo finančne posledice za občinski proračun nižje za **270.000 evrov**.

Zaradi neupoštevanja dohodkov iz naslova aktivne politike zaposlovanja in vključitve v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov pri denarni socialni pomoči, se bo prihranek tako za državni kot za občinski proračun zmanjšal. Ocenjuje se, da za manjši znesek.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

/

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin.	DA
--	----

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: DA – Združenju občin Slovenije ZOS: DA – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA	
---	--

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
---	----

/

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
---	----

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
---	----

**mag. Ksenija Klampfer
MINISTRICA**

Prilogi:

- predlog sklepa
- predlog zakona

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah Zakona o socialno varstvenih prejemkih in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

Stojan Tramte

generalni sekretar

Prejmejo:

- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Ministrstvo za pravosodje
- Ministrstvo za javno upravo
- Ministrstvo za notranje zadeve
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Ministrstvo za obrambo
- Ministrstvo za okolje in prostor
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za zunanje zadeve
- Ministrstvo za infrastrukturo

ZAKON O SPREMEMBAH ZAKONA O SOCIALNO VARSTVENIH PREJEMKIH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanja

Sedanja ureditev denarne socialne pomoči (v nadaljnjem besedilu DP) je določena z Zakonom o socialno varstvenih prejemkih (v nadaljnjem besedilu ZSVarPre), objavljenim v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 ter 73/18, in z Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljnjem besedilu ZUPJS), objavljenim v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12-ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17 in 77/18.

ZSVarPre določa, da je vsakdo po svojih sposobnostih dolžan skrbeti za dostojno preživetje sebe in svojih družinskih članov. Kdor si ne more preživetja zagotoviti sam z delom, s pravicami iz dela ali zavarovanja, z dohodki iz premoženja in iz drugih virov oziroma z nadomestili ali prejemki po drugih predpisih ali s pomočjo tistih, ki so ga dolžni preživljati, ima pravico do DP v višini in pod pogoji, določenimi s tem zakonom in z ZUPJS. Do DP je tako upravičen posameznik, ki si sam materialne varnosti začasno po merilih tega zakona ne more zagotoviti zaradi okoliščin, na katere ne more vplivati. Okoliščine, na katere bi posameznik lahko vplival, veljavni zakon določa primeroma.

Upravičenost do DP osebe, ki je zmožna za delo, je pogojena s pripravljenostjo delati oziroma izboljšati svoj položaj. Osnovni pogoj za pridobitev DP je zato vpis v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: ZRSZ), kjer je za delo zmožna oseba skladno z Zakonom o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT in 55/17; v nadaljnjem besedilu ZUTD), med drugim dolžna iskati zaposlitev oziroma sprejeti primerno oziroma ustrezno zaposlitev. Če brezposelna oseba, ki je prejemnik DP, odkloni ustrezno oziroma primerno zaposlitev, nastopi razlog za izbris iz evidence brezposelnih oseb, kar je skladno s 28. členom ZSVarPre razlog za ukinitvev DP. Do sprejema novele Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 55/17; v nadaljnjem besedilu ZUTD-D) je že prva zavrnitev ustrezne oziroma primerne zaposlitve, pomenila razlog za izbris iz evidence brezposelnih oseb, od sprejema novele dalje, pa so se pogoji iz izbriis omilili, in sicer do izbriisa pride, če oseba naredi dve kršitvi, pri čemer se kot kršitev ne šteje zgolj zavrnitev ustrezne oziroma primerne zaposlitve. ZUTD-D je namreč uvedel postopno sankcioniranje. Če je oseba začasno nezmožna za delo, ji v tem času mirujejo njene obveznosti iz naslova iskanja ustrezne oziroma primerne zaposlitve.

V primeru, da je oseba začasno nezaposljiva in poleg storitev ZRSZ zaradi težav v duševnem zdravju, težav z odvisnostjo ter večjih socialnih in drugih podobnih težav potrebuje tudi socialno varstvene storitve, s katerimi se zagotavlja osebna pomoč, za upravičenost do DP ni dolžna iskati zaposlitve oziroma sprejeti primerno oziroma ustrezno zaposlitev. V tem primeru v ospredje vstopi strokovno delo centra za socialno delo, ki prek socialno varstvenih storitev in socialno varstvenih programov osebi zagotovi pomoč za približevanje na trg dela, ki ima lahko za posledico vpis osebe v evidenco brezposelnih oseb ali celo neposreden vstop osebe na trg dela. Pri obravnavi te posebne skupine brezposelnih upravičencev do DP centri za socialno delo sodelujejo z ZRSZ z namenom razrešitve okoliščin, ki vplivajo na njihovo začasno nezaposljivost. Sodelovanje ZRSZ in centrov za socialno delo pri obravnavi posebne skupine brezposelnih upravičencev do DP in drugih brezposelnih oseb trenutno ureja 40. člen ZSVarPre.

ZSVarPre glede na različne življenjske primere primeroma našteva krivdne razloge, zaradi katerih oseba ne pridobi DP ali se ji DP odvzame. Temeljeno vodilo pri določitvi razlogov izhaja iz namena DP, tj. zagotoviti sredstva za preživetje, s katerimi si oseba krije minimalne življenjske stroške. DP torej predstavlja prejemek, ki posamezniku oziroma družini zagotovi sredstva za osnovno preživetje v času, ko zaradi razlogov, ki niso na strani posameznika, sredstev za preživetje nima. Na drugi strani pa ves čas obstaja obveznost posameznika oziroma odraslega upravičenca do DP v družini, da je pripravljen delati oziroma izboljšati svoj socialni položaj.

Zaradi ohranjanja motivacije brezposelnih oseb za vključenost v programe izboljšanja njihovih zaposlitvenih možnosti (ki niso izobraževalne narave), spodbujanja nadomestnih oblik institucionalnega varstva, stimuliranja oseb, ki opravljajo določene neformalne oblike dela (in zaradi upoštevanja njihovih dohodkov, ki jih iz tega naslova prejema in ki niso namenjeni plačilu usposabljanja in izobraževanja, ampak stroškom preživetja, v njihov lastni dohodek), 26. člen ZSVarPre določa, da se njihov minimalni dohodek, ki bi jim pripadal, če ne bi imeli drugih dohodkov (t.i. cenzus), poveča za dodatek za delovno aktivnost. Dodatek za delovno aktivnost je trenutno urejen kot dodatek k minimalnemu dohodku samske osebe oziroma posameznega družinskega člana, ki bi mu pripadal, če ne bi imel drugih dohodkov, namenjen spodbujanju k delu oziroma ohranjanju motivacije za delo zaposlene osebe, osebe, ki opravlja dejavnost, osebe, ki je vključena v ukrepe aktivne politike zaposlovanja (v nadaljnjem besedilu ukrepi APZ) in programe psihosocialne rehabilitacije, katerih cilj je zaposlitev, družinskega pomočnika po zakonu, ki ureja socialno varstvo, osebe, ki je upravičena do delnega plačila za izgubljeni dohodek po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, osebe, ki ima sklenjeno pogodbo o opravljanju volonterskega pripravništva, osebe, ki ima sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu po zakonu, ki ureja prostovoljstvo, ter osebe, ki je vključena v zaposlitveno rehabilitacijo. Dodatek za delovno aktivnost se izračuna s pomočjo vrednosti ponderja (odvisen od dejstva ali gre za prvo ali drugo odraslo osebo, in ali odrasla oseba dela od 60 do 128 ur ali več kot 128 ur), ki cenzus minimalnega dohodka samske osebe oziroma družine povečuje, s čimer posledično postane del DP.

Višina DP, ki naj bi preprečevala absolutno revščino in zagotavljala sredstva za zadovoljevanje minimalnih potreb, ki omogočajo preživetje, se določi tako, da se od višine, ki zadošča za preživetje – od minimalnega dohodka samske osebe oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine (t.i. cenzus) – odšteje dohodek samske osebe oziroma družine, ugotovljen na način, ki ga določa zakon (lastni dohodek).

Minimalni dohodek samske osebe oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine se po veljavnem zakonu določi v skladu z ekvivalenčno lestvico in glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka.

Glede na ekvivalenčno lestvico, ki je določena v veljavnem ZSVarPre (v nadaljnjem besedilu ekvivalenčna lestvica za DP), znaša DP glede na razmerje do osnovnega zneska minimalnega dohodka 392,75 evra (v nadaljnjem besedilu OZMD) trenutno:

1. prva odrasla oseba: 1 OZMD oziroma 392,75 evra,
2. prva odrasla oseba oziroma samska oseba, ki je delovno aktivna od 60 do 128 ur na mesec: 1,26 OZMD oziroma 494,87 evra (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,26),
3. prva odrasla oseba oziroma samska oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,51 OZMD oziroma 593,05 evra (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,51),
4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7 OZMD oziroma 274,93 evra,
5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76 OZMD oziroma 298,49 evra,
6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57 OZMD oziroma 223,87 evra,
7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,83 OZMD oziroma 325,98 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,26),
8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna od 60 do 128 ur na mesec: 0,7 OZMD oziroma 274,93 evra (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,13),
9. otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, ki je najstarejši: 0,59 OZMD oziroma 231,72 evra,
10. povečanje za vsakega otroka v enostarševski družini, kadar je drugi od staršev umrl in otrok po njem ne dobiva prejemkov ali je drugi od staršev neznan ali kadar otrok po drugem od staršev prejemkov za preživljanje dejansko ne prejema: 0,18 OZMD oziroma 70,70 evra.

V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do OZMD določi v polovični višini merila za otroka iz prejšnjega odstavka.

DP je po svoji naravi kratkotrajna oziroma začasna pomoč, saj se prvič lahko dodeli največ za obdobje do 3 mesecev. Ob nespremenjenih okoliščinah se upravičencu lahko dodeli ponovno – za obdobje do 6 mesecev. Ne glede na to se lahko dodeli največ za obdobje do 12 mesecev, če zaradi starosti nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške, bolezni ali invalidnosti ali drugih okoliščin ni mogoče pričakovati izboljšanja socialnega položaja upravičenca, pa tudi trajno, če je oseba trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali je nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in od 65 let za moške ter je brez premoženja, ki se upošteva po ZUPJS, ali je v institucionalnem varstvu in tudi njeni družinski člani izpolnjujejo navedene pogoje.

ZSVarPre določa tudi, da morajo biti pogoji za dodelitev DP izpolnjeni ves čas njenega prejetja, zato so natančno urejeni sprememba višine DP v tem času (zvišanje in nižanje), sprememba časa prejetja in prenehanje upravičenosti zaradi spremenjenih okoliščin v času prejetja DP. Opredeljena sta neupravičeno prejeta DP in njeno vračanje, tako da o vračilu odloči center za socialno delo.

Število prejemnikov in upravičencev do DP se že daljše obdobje postopno zvišuje (Tabela 1).

Upravičenci do DP so osebe, ki izpolnjujejo zakonsko določene pogoje za DP, prejemniki pa so osebe, ki se jim DP izplača. V primeru samske osebe, se ta šteje tako kot upravičenec kot tudi prejemnik DP. V primeru družine, pa se DP dodeli za družino kot celoto, izplača pa samo eni osebi. Npr. v 4-članski družini (2 odrasli osebi, 2 otroka) so lahko do DP upravičene samo 3 osebe (ena odrasla oseba zaradi izbrisa iz evidence brezposelnih oseb ni upravičena), prejemnik DP pa je v taki družini samo ena oseba.

Med prejemniki DP, ki jih je bilo julija 2018 55.274, prevladujejo samska gospodinjstva (julija 2018 71,5 % gospodinjstev, ki prejemajo DP).

Delež (delovno) aktivnih upravičencev do DP (takih, ki prejemajo povišan DP zaradi delovne aktivnosti, vključno s prostovoljnim delom pri prostovoljskih organizacijah) že več let počasi narašča (Tabela 4) in je sredi leta 2018 znašal 13,72 % vseh odraslih upravičencev do DP, trenutno pa 14,42 % vseh odraslih upravičencev do DP. Delež dolgotrajnih prejemnikov in upravičencev do DP (oseb, ki DP prejemajo že več kot 24 mesecev v zadnjih 36 mesecih) je zelo visok. Med odraslimi upravičenci do DP je bil delež oseb, ki dolgotrajno prejemajo DP, sredi leta 2018 58 %. Med odraslimi dolgotrajnimi upravičenci do DP, jih je sredi leta 2018 11,1 % prejelo tudi dodatek za delovno aktivnost.

Narašča tudi število delovno aktivnih upravičencev do DP (takih, ki prejemajo povišan DP zaradi delovne aktivnosti, vključno s prostovoljnim delom pri prostovoljskih organizacijah), ki so hkrati pri ZRSZ vpisani v evidenco brezposelnih oseb.

Tabela 1: Stanje upravičencev do DP in izplačil od januarja 2018 do februarja 2019 (Vir: MDDSZ, ISCS2)

Mesec	Znesek izplačil	Število prejemnikov	Število upravičencev
januar	14.423.893	50.937	78.640
februar	14.641.897	51.266	79.475
marec	14.594.090	51.216	79.355
april	14.493.624	50.854	78.804
maj	14.442.449	50.597	78.636
junij	17.124.038	54.932	84.964
julij	19.393.826	55.274	85.853
avgust	19.651.910	54.528	84.891
september	19.385.754	54.576	85.255
oktober	19.610.282	54.975	85.956
november	20.281.471	56.806	88.250
december	20.319.682	57.348	89.471
januar 2019	20.125.925	56.096	87.690
februar 2019	20.956.110	57.935	91.174

Tabela 2: Število upravičencev do DP – odraslih in otrok od januarja 2018 do februarja 2019 (Vir: MDDSZ, ISCS2)

Mesec	Število prejemnikov	Število upravičencev	Število odraslih upravičencev	Število upravičencev - otrok
1.01.2018	50.337	77.917	57.404	20.513

1.02.2018	50.808	78.913	58.016	20.897
1.03.2018	50.551	78.411	57.732	20.679
1.04.2018	50.401	78.247	57.590	20.657
1.05.2018	49.854	77.604	56.979	20.625
1.06.2018	53.033	82.051	60.747	21.304
1.07.2018	53.544	83.228	61.493	21.735
1.08.2018	53.821	83.871	61.896	21.975
1.09.2018	54.079	84.435	62.215	22.220
1.10.2018	54.500	85.098	62.754	22.344
1.11.2018	56.363	87.604	64.880	22.724
1.12.2018	57.140	89.286	65.961	23.325
1.01.2019	56.096	87.690	64.794	22.896
1.02.2019	57.935	91.174	67.121	24.053

V mesecu decembru 2018 je bilo vseh upravičencev do DP okoli 89.300, od katerih je število odraslih upravičencev do DP znašalo okoli 66.000. Kot »odrasel upravičenec« se šteje oseba, ki je sama vlagatelj ali zakonec oziroma partner (praviloma od starosti 15 let dalje). Več kot polovica (okoli 34.000) je upravičencev do DP, ki so pri ZRSZ vpisani v evidenco brezposelnih oseb, od teh je okoli 23.000 oseb, ki so DP prejeli 9 krat v zadnjih 12 mesecih ter 1.864 oseb, ki so DP v zadnjih 3 letih prejeli več kot 24 krat.

Dobra ena tretjina vseh odraslih upravičencev do DP (okoli 22.000 oseb) ni vpisana v nobeno evidenco pri ZRSZ. Od teh oseb je:

- okoli 13.000 takšnih, ki so ob priznanju DP imeli urejeno obvezno socialno zavarovanje iz naslova pravice iz socialnega zavarovanj (prevladujejo upokojeanci okoli 7.000, sem sodijo še prejemniki nadomestila za invalidnost, prejemniki porodniškega nadomestila izven delovnega razmerja, idr.),
- slabih 6.000 oseb, ki so v delovnem razmerju,
- slabih 400 oseb, ki so samozaposlene (samostojni podjetnik posameznik, poklicna dejavnost), idr.

1.2 Razlogi za sprejem predloga zakona

Razloge za sprejem je mogoče razvrstiti v tri skupine, in sicer:

1. izločitev dodatka za delovno aktivnost kot dela DP oziroma sprememba ekvivalenčne lestvice za določanje višine minimalnega dohodka za posamezne družinske člane;
2. določitev vzpodbude za aktivacijo brezposelnih upravičencev do DP;
3. uskladitev veljavnega zakona z Zakonom o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/16).

1.2.1 Izločitev dodatka za delovno aktivnost kot dela DP oziroma sprememba ekvivalenčne lestvice za določanje višine minimalnega dohodka za posamezne družinske člane (sprememba 26., 34.a, 50. in 51. člena ZSVarPre oziroma 3., 4., 6. in 7. člen predloga zakona)

V ureditvah evropskih držav je glede vprašanja motivacije za delo upravičencev do DP mogoče zaslediti različne ureditve (glej 5.1 Prikaz ureditve aktivacijskega dodatka v drugih pravnih sistemih). Kar nekaj evropskih držav spodbuja prejemnike DP k aktivnosti na načine, ki so v preteklosti veljali¹ in v določeni meri še veljajo tudi v Sloveniji. Te države zvišujejo motivacijo za delo upravičencev do DP, ki se zaposlijo ali pa si začnejo na drug način sami zagotavljati dodatni dohodek, z neupoštevanjem dela zaslužka pri izračunu upravičenosti do DP ali pa z različnimi podporami in dodatki. V MISSOC (2018) večinoma ni na voljo podatkov o tem, koliko časa se v dohodku ne upošteva dela zaslužka ali pokojnine.

V Sloveniji so z ZSVarPre določeni trije načini spodbujanja za delo:

1. Pri ugotavljanju upravičenosti do DP se prejemki iz zaposlitve ali priložnostni dohodki upoštevajo pri odločanju o upravičenosti do DP že v naslednjem mesecu od njihovega nastanka. Glede upoštevanja

¹ V Sloveniji se je v preteklosti zaposlene upravičence do DP spodbujalo k delovni aktivnosti na način, da se ni upoštevalo dela zaslužka pri izračunu upravičenosti do DP. Ugotovilo se je, da so upravičenci do DP spodbudo izkoriščali, zato se je ukinila.

priložnostnih dohodkov je določena spodbuda tako, da se ti dohodki, ki jih je upravičenec prejel v obdobju treh koledarskih mesecev pred mesecem vložitve vloge, ne upoštevajo v celoti temveč se upoštevajo kot lastni dohodek v višini razlike med povprečno mesečno višino teh dohodkov in 0,5 OZMD (trenutno 196,75 evra).

2. Posebna ureditev je določena glede študentskega dela, kjer se dohodek ne glede na čas trajanja študentskega dela šteje kot priložnostni dohodek (se ne upoštevajo v višini povprečja zadnjih treh mesecev, ampak v višini razlike med povprečno mesečno višino teh dohodkov in trenutno 196,75 evra), čeprav so izpolnjeni pogoji za štetje tega dohodka kot periodični dohodek.
3. Tretja spodbuda je dodatek za delovno aktivnost, ki je urejen kot dodatek k minimalnemu dohodku samske osebe oziroma posameznega družinskega člana, ki bi mu pripadal, če ne bi imel drugih dohodkov. ZSVarPre določa, da je namenjen spodbujanju k delu ali ohranjanju motivacije za delo zaposlenih oseb, oseb, ki opravljajo dejavnost, ohranjanju motivacije brezposelnih oseb za vključenost v programe izboljšanja njihovih zaposlitvenih možnosti (ki niso izobraževalne narave), spodbujanja nadomestnih oblik institucionalnega varstva in stimuliranja oseb, ki opravljajo določene neformalne oblike dela. Do dodatka za delovno aktivnost pa niso upravičene vse delovno aktivne osebe kot npr. osebe ki delo opravljajo na podlagi pogodbe civilnega prava (npr. podjemne pogodbe).

Višina dodatka za delovno aktivnost (kot povečanje minimalnega dohodka oziroma cenzusa) je odvisna od mesečnega števila ur dela in trenutno znaša:

- 0,51 OZMD oziroma 200,30 evrov (za prvo odraslo osebo v družini oziroma samsko osebo, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec),
- 0,26 OZMD oziroma 102,11 evrov (za prvo odraslo osebo v družini oziroma samsko osebo, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur mesečno ali za vsako naslednjo odraslo osebo v družini oziroma samsko osebo, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec),
- 0,13 OZMD oziroma 51,05 evrov (za vsako naslednjo odraslo osebo v družini oziroma samsko osebo, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur mesečno).

V nadaljevanju se osredotočamo samo na dodatek za delovno aktivnost, saj se predlog sprememb ZSVarPre nanaša na spremembo ureditve le tega.

Razvoj dodatka za delovno aktivnost

Dodatek za delovno aktivnost je bil uveden z ZSVarPre in se je pričel uporabljati s 1. januarjem 2012 za delovno aktivne osebe, med katere se je štelo zaposlene osebe, osebe, ki opravljajo dejavnost, ter osebe, ki so vključene v ukrepe APZ in programe psihosocialne rehabilitacije, katerih cilj je zaposlitev (osebe, ki so vključene v zaposlitveno rehabilitacijo), z namenom spodbujanja k zaposlitvi oziroma ohranjanja motivacije za delo.

² Trbanc, M., Smolej Jež, Dremelj, P. in Narat, T. 2017. Socialni položaj v Sloveniji 2016 -2017. Vmesno poročilo. Ljubljana: IRSSV.

³ Družinski pomočnik je oseba, ki invalidni osebi (polnoletna oseba s težko motnjo v duševnem razvoju ali polnoletna težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb) nudi pomoč, ki jo potrebuje. Družinski pomočnik ni dolžan kriti materialnih stroškov za življenje invalidne osebe. Družinski pomočnik je lahko le oseba, ki se je z namenom, da bi postala družinski pomočnik, odjavila iz evidence brezposelnih oseb ali je zapustila trg dela. Družinski pomočnik je lahko tudi oseba, ki je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega delovnega časa pri delodajalcu.

⁴ Delno plačilo za izgubljeni dohodek je osebni prejemek, ki ga prejme eden od staršev ali druga oseba, kadar zapusti trg dela ali začne delati krajši delovni čas od polnega zaradi nege in varstva otroka s težko ali funkcionalno težko motnjo v duševnem razvoju ali težko ali funkcionalno težko gibalno oviranega otroka ali otroka z določenimi boleznimi iz seznama hudih bolezni, ki ga določi minister na predlog pediatrične klinike, ki potrebuje posebno nego in varstvo. Do delnega plačila je upravičen tudi zakonec ali zunajzakonski partner, kadar dejansko neguje in varuje otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, če te pravice ne koristi mati oziroma oče otroka in izpolnjuje druge s tem zakonom predpisane pogoje. Pravico ima tudi eden od staršev ali druga oseba, ki neguje in varuje dva ali več otrok z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju ali zmerno ali težjo gibalno oviranostjo. Osebe, ki prejemajo delno plačilo za izgubljeni dohodek imajo skupno zavarovalno podlago kot upravičenci do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru 4 ali več otrok, zato število upravičencev do DP, ki so upravičeni do dodatka za delovno aktivnost zaradi upravičenosti do delnega plačila za izgubljeni dohodek ni mogoče določiti, je pa iz skupne zavarovalne podlage razvidno, da jih je bilo decembra 2018 skupaj le 13.

⁵ http://www.mdds.gov.si/fileadmin/mdds.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/sociala/Analiza_IER_Minimalni_zivljenjski_stroski_2017.pdf, str. 26.

⁶ Skupno poročilo o prostovoljstvu za leto 2017, Ministrstvo za javno upravo.

⁷ Trbanc, M., Smolej Jež, Dremelj, P. in Narat, T. 2017. Socialni položaj v Sloveniji 2016 -2017. Vmesno poročilo. Ljubljana: IRSSV.

Za osebe, ki so bile vključene v programe psihosocialne rehabilitacije se je štelo, da so delovno aktivne v obsegu od 60 do 128 ur na mesec. OZMD je znašal 260,00 evrov, ponder za dodatek za delovno aktivnost je v primeru prve odrasle osebe, ki je aktivna več kot 128 ur znašal 0,56, v primeru, da je bila aktivna od 60 do 128 ur pa 0,28. Za drugo odraslo osebo je ponder znašal polovično vrednost (0,28 oziroma 0,14). Ob uvedbi dodatka za delovno aktivnost leta 2012 se je z minimalnim dohodkom za prvo odraslo osebo, aktivno več kot 128 ur na mesec, doseglo 69,41 % minimalne plače.

Število upravičencev do DP, ki so imeli dodatek za delovno aktivnost, je bilo najprej nizko.

Na povišanje števila upravičencev do DP, ki so delovno aktivni, je vplival sprejem Zakona o dopolnitvah in spremembah Zakona o socialno varstvenih prejemkih v letu 2013 (Uradni list RS, št. 99/13), po katerem so bili od septembra 2014 dalje, do dodatka za delovno aktivnost upravičeni tudi družinski pomočnik po zakonu, ki ureja socialno varstvo, osebe, ki so upravičene do delnega plačila za izgubljeni dohodek po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, osebe, ki imajo sklenjeno pogodbo o opravljanju volonterskega pripravništva ter osebe, ki imajo sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu po zakonu, ki ureja prostovoljstvo. Namen spremembe ZSVarPre je bil spodbujanje nadomestnih oblik institucionalnega varstva in stimuliranje oseb, ki opravljajo določene neformalne oblike dela.

Sprememba kroga oseb, ki je upravičena do dodatka za delovno aktivnost, je pomembno vplivala predvsem na povišanje števila oseb, ki prejemajo nižji dodatek za aktivnost. Za osebe, ki imajo sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu, se namreč na podlagi ZSVarPre šteje, da so delovno aktivne v obsegu od 60 do 128 ur mesečno (dejansko število opravljenih ur mesečno se ne ugotavlja), zato jim pripada le nižji dodatek za delovno aktivnost.

Kot je razvidno iz Tabele 3 in Tabele 4 (v njej so kot delovno aktivni upravičenci šteti vsi, ki dobivajo povišan DP, nižjega ali višjega) se je število upravičencev do DP, ki prejemajo dodatek za aktivnost, občutno povečalo v drugi polovici leta 2014 in v letu 2015, trend zviševanja števila pa se še vedno nadaljuje.

Vendar pa podatki v Tabeli 5 tudi jasno kažejo, da se povečuje število oseb, ki so delovno aktivne v obsegu več kot 128 ur na mesec, kar pomeni, da se povečuje tudi število oseb, ki so do DP (in višjega aktivacijskega dodatka) upravičene, ker (oziroma čeprav) opravljajo delo za plačilo oziroma so zaposlene.² Podatki v Tabeli 6 pa kažejo, da v ta delež ne sodijo nadomestne oblike institucionalnega varstva, to so družinski pomočniki po Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg in 31/18 – ZOA-A)³ in osebe, ki so upravičene do delnega plačila za izgubljeni dohodek po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G in 14/18).⁴ Njihovo število je nizko (decembra 2018 je zgolj 42 družinskih pomočnikov od skupaj 1.362 družinskih pomočnikov prejemalo dodatek za delovno aktivnost, leta 2015 pa 14 od skupaj 993 družinskih pomočnikov).

Število upravičencev do DP, ki prejemajo dodatek za aktivnost, je bilo 1. decembra 2017 7.408, 1. junija že 8.332 in 1. decembra 2018 okoli 9.650 oziroma 14,75 % vseh odraslih upravičencev do DP. Povečanje števila v zadnjih šestih mesecih je posledica dviga osnovnega zneska minimalnega dohodka na 385,05 evra za čas od 1. junija 2018 do 31. julija 2018. Ta znesek se je nato julija 2018 uskladil z rastjo cen življenjskih potrebščin, zato od 1. avgusta 2018 dalje znaša 392,75 evra.

Tabela 3: Število upravičencev do DP, ki prejemajo dodatek za delovno aktivnost, 2012 – 2019 (Vir: MDDSZ, ISCS2)

Mesec	Oseba je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec		Oseba je delovno aktivna v obsegu nad 128 ur na mesec	
	Prva ali samska odrasla oseba	Vsaka naslednja odrasla oseba	Prva ali samska odrasla oseba	Vsaka naslednja odrasla oseba
01.01.2018	3.365	165	3.400	49
01.02.2018	3.456	177	3.692	83
01.03.2018	3.526	180	3.596	90
01.04.2018	3.543	193	3.760	94
01.05.2018	3.621	197	3.821	79
01.06.2018	3.779	213	4.242	100
01.07.2018	3.793	209	4.432	114
01.08.2018	3.820	218	4.394	105

01.09.2018	3.825	220	4.437	118
01.10.2018	3.869	231	4.675	137
01.11.2018	3.956	272	4.925	140
01.12.2018	4.068	283	5.198	170
01.01.2019	3.912	272	4.684	128
01.02.2019	4.133	278	5.097	174

Tabela 4: Odrasli upravičenci do DP, glede na delovno aktivnost, Slovenija 2012 – 2019 (Vir: MDDSZ, ISCS2)

Mesec	Število odraslih upravičencev do DP	Število odraslih upravičencev do DP, ki so delovno aktivni	Delež delovno aktivnih odraslih med vsemi odraslimi upravičenci do DP
1.01.2018	57.404	6.979	12,16
1.02.2018	58.016	7.408	12,77
1.03.2018	57.732	7.392	12,80
1.04.2018	57.590	7.590	13,18
1.05.2018	56.979	7.718	13,55
1.06.2018	60.747	8.334	13,72
1.07.2018	61.493	8.548	13,90
1.08.2018	61.896	8.537	13,79
1.09.2018	62.215	8.600	13,82
1.10.2018	62.754	8.912	14,20
1.11.2018	64.880	9.293	14,32
1.12.2018	65.961	9.719	14,73
1.01.2019	64.794	8.996	13,88
1.02.2019	67.121	9.682	14,42

Tabela 5: Odrasli upravičenci do DP, glede na delovno aktivnost, ki so zaposleni ali samozaposleni, 2014 – 2019

Dodatek	1.1. 2018	1.2. 2018	1.3. 2018	1.4. 2018	1.5. 2018	1.6. 2018	1.7. 2018	1.8. 2018	1.9. 2018	1.10. 2018	1.11. 2018	1.12. 2018	1.1. 2019	1.2. 2019
Dodatek za delovno aktivnost naslednje odrasle osebe > 128	46	75	78	80	65	82	94	93	109	124	123	148	109	153
Dodatek za delovno aktivnost naslednje odrasle osebe 60 - 128	40	46	44	55	45	56	54	59	64	71	94	91	80	88
Dodatek za delovno aktivnost prve odrasle osebe > 128	3.092	3.354	3.260	3.372	3.458	3.826	4.016	3.983	4.041	4.275	4.469	4.711	4.217	4.645
Dodatek za delovno aktivnost prve odrasle osebe 60 - 128	718	728	732	715	741	809	870	855	858	894	868	913	845	862
Skupaj	3.896	4.203	4.114	4.222	4.309	4.773	5.034	4.990	5.072	5.364	5.554	5.863	5.251	5.748

Tabela 6: Odrasli upravičenci do DP, glede na delovno aktivnost, ki so družinski pomočniki ali so upravičeni do delnega plačila za izgubljeni dohodek, 2014 – 2018 ter januar in februar 2019

Zavarovalna podlaga	1.1.14	1.1.15	1.1.16	1.1.17	1.1.18	1.6.18	1.12.18	1.1.19	1.2.19
prejemniki delnega plačila za izgubljeni dohodek in upravičenci do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru 4 ali več otrok	20	22	20	22	17	16	17	17	17
družinski pomočnik	14	14	23	24	31	37	42	44	47

Predlagatelj ugotavlja, da se trenutno se z minimalnim dohodkom za prvo odraslo osebo, aktivno več kot 128 ur na mesec, doseže 88,91 % minimalne plače (Tabela 7), kar zmanjšuje motivacijo za delo.

Enako oceno je podal tudi Ekonomski institut za raziskovanja (v nadaljnjem besedilu IER), ki v analizi Minimalni življenjski stroški (2017)⁵ ugotavlja, da je v konkretnih primerih (ne)spodbuda za delo za minimalno plačo odvisna tudi od strukture družine in ekvivalenčne lestvice za minimalni dohodek. Poleg tega je odvisna od dohodnine in spremembe družinskih in drugih socialnih prejemkov, odvisnih od neto dohodka.

Tabela 7: Minimalni dohodek (v nadaljnjem besedilu MD) in dodatek za delovno aktivnost (v nadaljnjem besedilu DDA) na podlagi trenutno veljavnega OZMD (392,75 EUR), trenutno veljavnih ponderjev v primerjavi z neto minimalno plačo 667 EUR (MP)

Ure dela na mesec	MD	DDA	DDA kot % od MP	MD in DDA kot % od MP
60 do 128 ur	1 OZMD 392,75	0,26 OZMD 102,11	15,3	74,19
več kot 128 ur	1 OZMD 392,75	0,51 OZMD 200,3	30,03	88,91
60 do 128 ur	0,57 OZMD 231,72	0,13 OZMD 51,06	7,6	41,22
več kot 128 ur	0,57 OZMD 231,72	0,26 OZMD 102,11	15,3	48,87

Ugotovitve iz prakse

Dodeljevanje nižjega zneska dodatka za delovno aktivnost upravičencem do DP, ki opravljajo prostovoljsko delo v prostovoljskih organizacijah, postavlja v neenak položaj druge upravičence do DP, ki opravljajo delovno aktivnost, saj je število ur opravljenega prostovoljskega dela lahko bistveno manjše od sicer zahtevanih 60 ur aktivnosti na mesec.

V praksi prihaja tudi do primerov, ko so osebe na ZRSZ opravičene iskanja zaposlitve zaradičasne nezmožnosti za delo, na CSD pa ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev za upravičenost do DP, avtomatično prejmejo višji DP zaradi opravljanja prostovoljskega dela.

Prav tako se zaznavajo anomalije pri ustanavljanju društev, v katere se osebe včlanijo zgolj z namenom pridobivanja dodatka za delovna aktivnost zaradi opravljanja prostovoljskega dela.

Analiza podatkov Ministrstva za javno upravo, ki so jih zagotovile prostovoljske organizacije in organizacije s prostovoljskim programom, vpisane v vpisnik – v letu 2017 je oddalo poročilo o prostovoljskem delu v skladu z Zakonom o prostovoljstvu 1650 prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom, od tega je oddalo poročilo 1499 prostovoljskih organizacij in 151 organizacij s prostovoljskim programom – je pokazala, da je bilo v letu 2017 največ vpisanih prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom v Osrednjeslovenski in Podravski regiji.⁶ V Osrednjeslovenski in Podravski regiji pa je statistično gledano tudi največ

upravičencev do DP.

Prostovoljsko delo lahko postane oziroma postaja samo sebi namen, in dejansko ne pomeni tudi razvoja kompetenc, samopodobe in socialne vključenosti vključenega posameznika.⁷

Sestava minimalnega dohodka

Dodatek za delovno aktivnost je trenutno del DP (kar pomeni, da se avtomatično poveča ob zvišanju osnovnega zneska minimalnega dohodka) in zvišuje minimalni dohodek družine, zaradi česar se prag za pridobitev DP zvišuje (npr. cenzus, ki predstavlja mejo preživetja za 4 člansko družino znaša 1.080,06 evra; zaradi aktivnosti enega ali obeh staršev, pa se ta cenzus umetno poviša na 1.280,36 evra oziroma 1.382,48 evra). Dodatek za delovno aktivnost torej ni samostojna pravica, ampak je del DP. To pomeni, da je minimalni dohodek z ZSVarPre določenih delovno aktivnih oseb, povečan za dodatek za delovno aktivnost zaradi dejstva, ker se oseba šteje kot delovno aktivna. Če bi se prag za pridobitev DP izračunal brez dodatka za delovno aktivnost, bi bila višina le-tega nižja, pri čemer bi samska oseba oziroma družina še vedno imela zagotovljena sredstva za osnovno preživetje.

Razlogi za novo ureditev

Razlog 1

Namen DP je, da samski osebi oziroma družini začasno pomaga, ko nima dovolj sredstev za preživetje. DP je po svoji naravi namenjena za preživetje in ne za življenje. Primarno socialno varnost mora posameznik in družina prejeti iz naslova socialnih zavarovanj, ki so bili ustanovljeni in so namenjeni temu, da zagotavljajo posamezniku ustrezno socialno varnost ob nastanku najbolj obremenjujočih socialnih primerov v življenju posameznika kot je: bolezen, poškodba, materinstvo, invalidnost, starost in smrt. Cilj DP je torej, da se oseba, ki je zmožna za delo, čimprej zaposli oziroma poskrbi, da bo sama skrbela za sebe, saj mora minimalni dohodek izpolnjevati dve pomembni zahtevi: zadovoljevati mora osnovne potrebe in ne sme povzročati izgube motivacije za delo (Stanovnik in Stropnik, 1998, str. 3).

Pomembno je, da država na vsakem segmentu sprejema tudi ukrepe, ki spodbujajo in motivirajo posameznika k delu. Vendar morajo biti ti ukrepi takšni, da ne povzročajo pasti neaktivnosti.

ZSVarPre ima že vgrajene mehanizme, ki spodbujajo delo:

- upoštevanje dohodkov zgolj v določeni višini – v primerjalni ureditvi ugotavljamo, da enak ukrep določajo tudi druge države,
- dodatek za delovno aktivnost – kot del denarne socialne pomoči – gre za ukrep oziroma institut, ki ga primerjalna ureditev kot takšnega ne pozna.

Razlog 2

Predlagatelj ugotavlja, da se je z dvigom OZMD v letu 2018 zagotovila višja socialna varnost vseh ogroženih oseb:

- dvig OZMD v juniju 2018 na 385,04 evra za obdobje do 31. decembra 2018, je razširil krog novih upravičencev do DP, hkrati pa se je povečal znesek DP dotedanjam upravičencem,
- enako posledico je povzročila uskladitev OZMD v avgustu 2018 na 392,75 evra,
- novela ZSVarPre-G pa je nivo socialne varnosti (392,75 evra) ohranila tudi po 1. januarju 2019, in sicer za vse upravičence DP, tudi samske, pare brez otrok in družine.

Razlog 3

Predlagatelj ugotavlja tudi, da dodatek za delovno aktivnost ni ustrezno umeščen v institut DP in dejansko povzroča past neaktivnosti, saj se je zaradi tega dodatka cenzus za DP nevarno približal meji minimalne plače. Cenzus za DP skupaj z dodatkom za delovno aktivnost kot že omenjeno sedaj dosega že 88, 91 % minimalne plače (za osebo, ki dela na mesec več kot 128 ur – to pomeni zaposlitev za krajši delovni čas 32 ur na teden). Dvig OZMD na 392,75 evra je povzročil dvig cenzusa za pridobitev DP, z uporabo dodatka za delovno aktivnost pa že ruši eno temeljnih načel dodeljevanja DP, tj. da upravičenec do DP ne more biti v ugodnejšem socialnem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravic iz dela.

Razlog 4

Predlagatelj ugotavlja še, da so se pri uporabi instituta dodatka za delovno aktivnost zgoraj pojavile anomalije predvsem pri izvajanju prostovoljskega dela.

Kot že omenjeno je namreč do dodatka za delovno aktivnost je namreč upravičena oseba, ki ima sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu, po zakonu, ki ureja prostovoljsko delo, če letno opravi najmanj 24 ur prostovoljskega dela. Po ZSVarPre je takšna oseba upravičena le do nižjega dodatka za delovno aktivnost, in sicer se šteje, da so te osebe delovno aktivne od 60 do 128 ur mesečno (cenzus se poveča za 102 evrov) – ne glede na to ali dejansko delajo. Kot že omenjeno v praksi prihaja do primerov, ko so osebe na ZRSZ opravičene iskanja zaposlitve zaradi začasne nezmožnosti za delo (torej niso dolžne iskati zaposlitve), na CSD pa imajo ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev, avtomatično višjo DP zaradi dodatka za delovno aktivnost. Prostovoljsko delo tako lahko postane oziroma postaja samo sebi namen, in dejansko ne pomeni tudi razvoja kompetenc, samopodobe in socialne vključenosti vključenega posameznika. Zaznava se tudi, da se ustanavljajo društva, v katere se osebe včlanijo zgolj z namenom pridobivanja dodatka za delovno aktivnost zaradi sklenjenega pisnega dogovora o prostovoljskem delu.

Razlog 5

Število upravičencev do DP hitro narašča. V primerjavi z mesecem februarjem 2018 (79.475), je število upravičencev naraslo za okoli 11.700. Glavni razlog je dvig osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 297 evrov na 385,04 evra (392,75 evra), na porast pa tudi vpliva dodatek za delovno aktivnost, ki umetno povišuje premoženjski cenzus za pridobitev DP. Dodatek za delovno aktivnost prejema okoli 9.700 upravičencev do DP. Od vseh upravičencev do DP (to je približno 91.200) je okoli 67.200 odraslih, kar predstavlja 14,42 % vseh odraslih upravičencev do DP.

Namen DP ni, da postane redni dodatek delovno aktivni populaciji, temveč, da zagotavlja sredstva za premostitev, ko se oseba/družina znajde v situaciji socialne ogroženosti in nanjo ne more vplivati. Dodatek za aktivnost v smislu spodbude za delo in motivacije za delo je zato potrebno zagotoviti iz drugih virov oziroma povezano z aktivnostmi, ki jih oseba opravlja.

Predlagatelj zato predlaga, da se dodatek za delovno aktivnost nadomesti z novo vzpodbudo, in sicer da plačilo, ki ga prejme brezposelni upravičenec do DP, vključen v ukrepe APZ, katerih cilj je zaposlitev, ne vpliva na višino DP.

Predlog nove ureditve

Glede na zgoraj navedeno predlagatelj za upravičence do DP, ki so delovno aktivni, predlaga izločitev dodatka za delovno aktivnost iz DP ter nadomestitev le-tega z novo vzpodbudo, in sicer da plačilo, ki ga prejme brezposelni upravičenec do DP, vključen v ukrepe APZ, katerih cilj je zaposlitev, ne vpliva na višino DP (glej tudi 1.2.2 Določitev vzpodbude za aktivacijo brezposelnih upravičencev do DP).

Namen predloga nove ureditve

DP predstavlja zadnji ukrep – varnostno mrežo, s katero država prestreže materialno ogrožene osebe in jim zagotovi sredstva za preživetje. Gre za ukrep, ki mora biti zagotovljen hitro, učinkovito in ciljno predvsem z namenom, da se delovno aktivna populacija kar najhitreje vrne nazaj na trg dela – torej da se posameznika postavi nazaj v stanje, ko je ponovno sam sposoben zagotoviti sredstva za preživetje.

Namen predloga nove ureditve (skupaj s spremembami pokojninske zakonodaje in zakonodaje na trgu dela) je hitrejša aktivacija upravičencev do DP ter zagotavljanje višje socialne varnosti posameznikov oziroma celovita obravnava posameznika z namenom, da se mu v primeru stiske in socialne ogroženosti pomaga preživeti in ga hkrati usposobi tako, da je čimprej sposoben ponovno prevzeti svojo "primarno obveznost", tj. sam skrbeti za dostojno preživetje sebe in svojih družinskih članov. Z ukinitvijo dodatka za delovno aktivnost se zmanjšuje tudi past tveganja neaktivnosti brezposelnih upravičencev do DP.

Posledice predloga nove ureditve za posameznika oziroma družine

Navedeni predlog za 4-člansko družino (2 odrasli osebi in 2 otroka) pri delovni aktivnosti več kot 128 ur mesečno 1 odrasle osebe (neto minimalna plača v višini 667 evrov) in upravičenosti do otroškega dodatka pomeni naslednje. Trenutno taka družina prejme 418,93 evrov DP, z izločitvijo dodatka za delovno aktivnost pa bo prejela 218,63 evrov DP. Kljub znižanju DP bo družina še vedno prejela DP za zadovoljevanje minimalnih življenjskih stroškov. To bo

posledično zmanjšalo razpoložljiva sredstva družine, vendar bo le-ta imela osnovna sredstva za preživetja, kar se z DP zasleduje, še vedno zagotovljena.

Tabela 9: DP cenzus in višina DP za 4-člansko družino pri delovni aktivnosti več kot 128 ur mesečno (višji ponder)

Z dodatkom za delovno aktivnost			
OZMD	392,75		
število zaposlenih staršev	0	1	2
ponder	2,75	3,26	3,52
cenzus	1080,06	1280,36	1382,48
dohodek	0,00	667,11	1334,22
otroški dodatek (zmanjšan za 20 % višine otroškega dodatka za prvega otroka iz prvega dohodkovnega razreda, tj. za 22.86 evrov)	194,32	194,32	112,01
DP	885,74	418,93	0
			- 63,75
Brez dodatka za delovno aktivnost			
OZMD	392,75		
število zaposlenih staršev	0	1	2
ponder	2,75	2,75	2,75
cenzus	1080,06	1080,06	1080,06
dohodek	0,00	667,11	1334,22
otroški dodatek	194,32	194,32	112,01
DP	885,74	218,63	0,00
			-366,17

Za samsko osebo, zaposleno za 6 ur ali več (plača 500 evrov), pa pomeni naslednje. Trenutno je upravičena do DP v višini 93,05 evrov (razlika med minimalnim dohodkom 1,51 OZMD oziroma 593,03 evra in lastnim dohodkom 500 evrov), z izločitvijo dodatka za delovno aktivnost pa do DP ne bo več upravičena, saj bo z lastnim dohodkom (plačo) presegala minimalni dohodek, ki samski osebi zagotavlja osnovno preživetje in trenutno znaša 392,75 evra. Tudi tej osebi se bodo zmanjšala razpoložljiva sredstva, vendar bo z lastnim dohodkom še vedno imela zagotovljena sredstva za osnovno preživetje, kar je namen DP.

1.2.2 Določitev vzpodbude za aktivacijo brezposelnih upravičencev do DP (sprememba 11. člena ZSVarPre oziroma 1. člen predloga zakona)

Če se upravičenec do DP trenutno vključi v ukrepe APZ ali v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, CSD v skladu z veljavno zakonodajo na novo izračuna upravičenost do DP, prejeto plačilo iz naslova omenjene vključitve pa upošteva kot dohodek pri ugotavljanju materialnega položaja upravičenca.

Zaradi izločitve dodatka za delovno aktivnost kot dela DP se predlaga nov ukrep, ki ga pozna tudi primerjalna zakonodaja in sicer, da prejemek, ki ga brezposelne osebe, vključene v ukrepe APZ, katerih cilj je zaposlitev in oseb, vključenih v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, ne vpliva na DP.

Namen predloga nove ureditve (skupaj s spremembami pokojninske zakonodaje in zakonodaje na trgu dela) je hitrejša aktivacija upravičencev do DP ter zagotavljanje višje socialne varnosti posameznikov oziroma celovita obravnava posameznika z namenom, da se mu v primeru stiske in socialne ogroženosti pomaga preživeti in ga hkrati usposobi tako, da je čimprej sposoben ponovno prevzeti svojo primarno obveznost, tj. sam skrbeti za dostojno preživetje sebe in svojih družinskih članov. Z neupoštevanjem dohodkov iz naslova ukrepov APZ in

zaposlitvene rehabilitacije po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov se razbremenjuje tudi CSD (ni potrebna izdaja nove odločbe zaradi prejema dohodka; v zadnjem letu je bilo zaradi odločanju o dodatku za delovno aktivnost izdanih okoli 13.000 odločb) ter upravičence do DP, ki se danes izogibajo aktivnostim v aktivni politiki zaposlovanja ali zaposlitveni rehabilitaciji po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, ker se bojijo, da bodo prejeli nižjo DP ali jo celo izgubili.

1.2.3 Uskladitev veljavnega zakona z Zakonom o partnerski zvezi (sprememba 26., 34.a in 34.b. člena ZSVarPre oziroma 3., 4. in 5. člen predloga zakona)

Zakon o partnerski zvezi je registrirano istospolno partnersko skupnost preoblikoval v (ne) sklenjeno partnersko zvezo. Sklenjena ima enake pravne posledice kot zakonska zveza, nesklenjena pa kot zunajzakonska skupnost. ZSVarPre še vedno vsebuje določbe, ki se nanašajo na registrirano istospolno partnersko skupnost, zato je potrebna uskladitev 26., 34.a in 34.b člena ZSVarPre z veljavno zakonodajo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLOVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Namen sprememb (skupaj s spremembami pokojninske zakonodaje in zakonodaje na trgu dela) je hitrejša aktivacija upravičencev do DP ter zagotavljanje višje socialne varnosti posameznikov oziroma celovita obravnava posameznika z namenom, da se mu v primeru stiske in socialne ogroženosti pomaga preživeti in ga hkrati usposobi tako, da je čimprej sposoben ponovno prevzeti svojo” primarno obveznost”, tj. sam skrbeti za dostojno preživetje sebe in svojih družinskih članov. Z ukinitvijo dodatka za delovno aktivnost se zmanjšuje tudi past tveganja neaktivnosti brezposelnih upravičencev do DP, z neupoštevanjem dohodkov iz naslova ukrepov APZ, pa se razbremenjuje CSD (ni potrebna izdaja nove odločbe zaradi prejema dohodka).

2.2 Načela

Pri pripravi zakona smo upoštevali **načelo subsidiarnosti** v smislu odgovornosti posameznika za zagotavljanje lastne socialne varnosti in socialne varnosti njegovih družinskih članov. Načelo je v predlog zakona vpeljano z izločitvijo dodatka za delovno aktivnost kot dela denarne socialne pomoči.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Predlogi rešitev so predstavljeni pod točko 1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona.

b) Način reševanja:

Načini reševanja so predstavljeni pod točko 1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

Paketna obravnava z drugimi zakoni ni potrebna.

č) Usklajenost predloga zakona:

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona v letu 2019 in 2020 prinaša pozitivne finančne posledice (prihranek) za proračun občin in za državni proračun.

a) finančne posledice za državni proračun

Denarna socialna pomoč in varstveni dodatek

Ob upoštevanju podatkov o številu upravičencev do denarne socialne pomoči (pri katerih je bil upoštevan dodatek za delovno aktivnost) na dan 1. 12. 2018 se ocenjuje, da se bo zmanjšalo število prejemnikov za 1.572 družin oziroma samskih oseb (oziroma 4.149 upravičencev, od tega 2.397 odraslih in 1.752 otrok). Ti trenutno prejemajo DP v skupni višini 175.071,07 evra mesečno. Nižjo denarno socialno pomoč bo prejelo 7.648 družin oziroma samskih oseb (oziroma 18.975 upravičencev, od tega 10.858 odraslih in 8.117 otrok). Tem se bo denarna socialna pomoč znižala za dodatek za delovno aktivnost, ki ga trenutno prejemajo v skupni višini 1.160.831,59 evra mesečno.

Zaradi dviga osnovnega zneska minimalnega dohodka s 1. junijem 2018 na 385,05 eur, ki se je s 1. avgustom 2019 uskladil na 392,75 eur, je prišlo do premika cenzusa delovno aktivnih upravičencev do denarne socialne pomoči do bližine minimalne plače, zaradi česar nastajajo neustrezna razmerja med denarno socialno pomočjo in (najnižjimi) plačami, zmanjšuje se stimulacija za delo in povečuje past neaktivnosti.

Neupoštevanje ponderja za delovno aktivnost pomeni, da do denarne socialne pomoči ne bodo upravičene osebe, katerih lastni dohodek je presegal seštevek minimalnih dohodkov članov družine, brez upoštevanja ponderja za dodatek za aktivnost. Družine oziroma samske osebe, ki so danes upravičene do denarne socialne pomoči v nižji ali enaki višini kot je dodatek za delovno aktivnost, do denarne socialne pomoči ne bodo več upravičene.

Ob upoštevanju podatkov o številu upravičencev do varstvenega dodatka, pri katerih je bil upoštevan dodatek za delovno aktivnost, na dan 1. 12. 2018 se ocenjuje, da se bo število upravičencev za varstveni dodatek zmanjšalo za 13 samskih oseb (oziroma 13 upravičencev). Obstajajo tudi primeri, ko ima partner oziroma zakonec upravičenca do varstvenega dodatka dodatek za delovno aktivnost in je višina le-tega višja, kot je višina denarne socialne pomoči. V tem primeru bo del dodatka za delovno aktivnost vplival tudi na zmanjšanje varstvenega dodatka – omenjenega dodatka za delovno aktivnost je trenutno za 3.497,81 evra mesečno. Ocenjuje se, da bo nižji varstveni dodatek prejelo 35 družin oziroma samskih oseb (oziroma 35 upravičencev).

Prihranek za državni proračun bo tako znašal 1.335.902,66 evra mesečno za denarno socialno pomoč ter 3.497,81 evrov mesečno za varstveni dodatek, skupaj torej okoli 1,34 mio. evrov mesečno oziroma 16,1 mio. evrov letno.

Pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17 in 77/18)

Upravičenci do denarne socialne pomoči, ki zaradi izločitve dodatka za delovno aktivnost ne bodo več upravičeni do denarne socialne pomoči, ne bodo več upravičeni tudi do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. To pravico krije Republika Slovenija v višini dejanskih zdravstvenih stroškov, ko ti nastanejo. Ocene prihranka v državnem proračunu zaradi neupravičenosti do te pravice ni mogoče podati, saj je prihranek odvisen od uveljavljanja dejanskih zdravstvenih stroškov.

- za leto 2019

Ob predpostavki, da se začnejo določbe zakona uporabljati od 1. julija 2019 dalje se ocenjuje, da bodo finančne posledice na proračunski postavki 3562 – Transferi socialno ogroženim nižje za **8,04 mio. evrov**.

- za leto 2020

Ocenjuje se, da bodo finančne posledice na proračunski postavki 3562 – Transferi socialno ogroženim nižje za **16,2 mio. evrov**.

b) finančne posledice za proračun občin

Zaradi izločitve dodatka za delovno aktivnost in posledično neupravičenosti do denarne socialne pomoči, ki predstavlja osnovni pogoj za upravičenost do pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje (strošek občin), do te pravice ne bo več upravičenih 669 oseb. Prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki ga plačujejo občine, trenutno znaša 33,53 evra, zato se ocenjuje, da bo prihranek za proračun občin znašal 22.300 evrov mesečno oziroma 270.000 evrov letno.

- za leto 2019

Ob predpostavki, da se začnejo določbe zakona uporabljati od 1. julija 2019 dalje, se ocenjuje se, da bodo finančne posledice za občinski proračun nižje za **134.000 evrov**.

- za leto 2020

Ocenjuje se, da bodo finančne posledice za občinski proračun nižje za **270.000 evrov**.

Zaradi neupoštevanja dohodkov iz naslova APZ in vključitve v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov pri DP, se bo prihranek tako za državni kot za občinski proračun zmanjšal. Ocenjuje se, da za manjši znesek.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 PRIKAZ UREDITVE SPODBUDE ZA DELO V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

AVSTRIJA

Osebe, ki so sposobne za delo, morajo biti pripravljene opravljati razumno delo. Brezposelni prejemniki denarne socialne pomoči se morajo prijaviti na javnem zavodu za zaposlovanje (Arbeitsmarktservice). Uporabljajo se merila za upravičenost iz zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti, ne le glede sprejemanja primerne dela, temveč tudi glede primernih ponudb za usposabljanje, ukrepov za usposabljanje, tečajev nemškega jezika itd. Obstajajo izjeme, na primer glede na starost (moški nad 65 let, ženske nad 60 let), skrb za nego ali stalno šolsko ali poklicno usposabljanje, ki se je začelo in izvajalo namenoma pred 18. letom starosti (z izjemo univerzitetnega študija).

NEMČIJA

Samo kadar lahko upravičenec do nadomestila za preživljanje (Hilfe zum Lebensunterhalt) dela, kljub omejenim zmožnostim (zaradi zdravja ali starosti), pomoč vključuje tudi ponudbo ustrezne zaposlitve ter pripravo in usmerjanje upravičene osebe. Upravičenci do dolžni sprejeti ustrezno zaposlitev in sodelovati v potrebnih pripravah.

Upravičenci, ki so sposobni delati, in osebe, ki skupaj z njimi živijo v skupnem gospodinjstvu (Bedarfsgemeinschaft), morajo uporabiti vse možnosti, da bi si izboljšale socialni položaj. Upravičenci, ki so sposobni za delo, morajo sodelovati pri vseh delovno usmerjenih ukrepih vključevanja.

HRVAŠKA

Tisti, ki so sposobni za delo, morajo biti registrirani pri Hrvatskem zavodu za zaposlovanje in morajo sprejeti vsako ponudbo dela, ne glede na njihovo usposobljenost ali izkušnje, vključno z začasnimi in sezonskimi zaposlitvami. Če upravičenci do denarne socialne pomoči zavrnejo ponudbo za zaposlitev ali prekinejo zaposlitev, se njihova pravica do nadomestila prekine.

Naslednje kategorije so izvzete iz teh zahtev:

- oseba, ki je manj kot 5 let stran od pravice do starostne pokojnine,
- otroci, mlajši od 15 let,
- osebe, starejše od 65 let,
- invalidne osebe,
- otroci od 15. leta do 18. leta starosti, če so v rednem izobraževanju (do 29 let),
- začasno nezaposljiva oseba,
- nosečnice in nove matere do 6 mesecev po porodu in

- starši, ki skrbijo za otroka do starosti enega leta - za dvojčka do tri leta in za otroka s hudo invalidnostjo, do 7 let.

ŠVEDSKA

Vsakdo si mora prizadevati za zaposlitev z zadostno plačo, in sicer dokler je sposoben za delo. Obstaja veliko ukrepov na trgu dela, v katerih mora prejemnik sodelovati, da bi prejel pomoč. Prejemniki imajo dostop tudi do javnega zavoda za zaposlovanje. Od 1. julija 2016 je bila zgoraj navedena zahteva vključena v Zakon o socialnih storitvah (pred tem je bila zahteva iz sodne prakse). Poleg teh zahtev lahko urad za socialno varstvo zahteva, da oseba, ki prejema socialno pomoč, sodeluje pri delovnih izkušnjah ali drugih dejavnostih za spodbujanje spretnosti, ki jih organizira občina, pod pogojem, da ni bilo mogoče zagotoviti ustreznega programa politike trga dela za posameznika.

Tabela 10: Spodbuda za delo za prejemnike DP v evropskih državah

Država	Spodbuda z neupoštevanje dela zaslužka
Češka	30% zaslužka iz zaposlitve
Luksemburg	do največ 30% zjamčenega minimalnega dohodka gospodinjstva vsak poklicni dohodek otroka, mlajšega od 25 let, do najvišjega zjamčenega minimalnega dohodka za prvo odraslo osebo (1.401,18 EUR na mesec)
Finska	mesečni dohodek pod 150 EUR
Malta	35% minimalne plače
Velika Britanija	prvih 5,65 EUR od zaslužkov iz dela s skrajšanim delovnim časom (11 EUR, če DP prejema par, 23 EUR za edinega starša)
Danska	prihodki od dela se odštejejo krone za krone (evro do eura), razen zneska 26,78 DKK (3,50 EUR) na delovno uro - to pravilo zadeva samo 160 ur na mesec stroški, povezani z usposabljanjem na delovnem mestu ali sorodnimi dejavnostmi, do skupnega zneska, če je 134 EUR na mesec

Vir: MISSOC, 2018.

5.2 PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

Predlog zakona ima administrativne posledice pri delu centrov za socialno delo. Predlog zakona prinaša razbremenitev centrov za socialno delo, ki imajo pri ugotavljanju dodatka za delovno aktivnost dodatno administrativno obremenitev z dopolnjevanjem upravnega postopka. Izločitev dodatka za delovno aktivnost kot dela denarne socialne pomoči bo tako zmanjšala administrativno obremenitev centrov za socialno delo.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona ne bo imel učinkov za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Ob upoštevanju podatkov o številu upravičencev do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka (pri katerih je bil upoštevan dodatek za delovno aktivnost) na dan 1. 12. 2018 se ocenjuje, da se bo zmanjšalo število prejemnikov za 1.572 družin oziroma samskih oseb (oziroma 4.149 upravičencev, od tega 2.397 odraslih in 1.752 otrok). Število upravičencev za varstveni dodatek se bo zmanjšalo za 13 samskih oseb (oziroma 13 upravičencev). Nižjo denarno socialno pomoč bo prejelo 7.648 družin oziroma samskih oseb (oziroma 18.975 upravičencev, od tega 10.858 odraslih in 8.117 otrok).

Obstajajo primeri, ko ima partner oziroma zakonec upravičenca do varstvenega dodatka dodatek za delovno aktivnost in je višina le-tega višja, kot je višina denarne socialne pomoči. V tem primeru bo del dodatka za delovno aktivnost vplival tudi na zmanjšanje varstvenega dodatka. Ocenjuje se, da bo nižji varstveni dodatek prejelo 35 družin oziroma samskih oseb (oziroma 35 upravičencev).

Upravičenci do denarne socialne pomoči, ki zaradi izločitve dodatka za delovno aktivnost ne bodo več upravičeni do denarne socialne pomoči, ne bodo več upravičeni tudi do pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, število upravičencev do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje pa se bo zmanjšalo za 669 oseb.

Te osebe bodo imele z lastnim dohodkom oziroma skupnim lastnim dohodkom družine (oziroma denarno socialno pomočjo) še vedno zagotovljena sredstva za osnovno preživetje, kar je namen denarne socialne pomoči.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona ne bo imel učinkov na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog zakona ne bo imel učinkov za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo predstavljen ciljnim skupinam ter širši javnosti prek medijev in spleta. Izvajanje sprejetega zakona bo spremljal Inštitut Republike Slovenija za socialno varstvo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen:

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba ni sodelovala.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica
- Breda Božnik, državna sekretarka
- Špela Isop, namestnica generalne direktorice
- mag. Valentina Vehovar, vodja Sektorja za pravice iz javnih sredstev
- Marjetka Kovšca, sekretarka
- Marko Bučar, podsekretar

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 in 73/18) se v 11. členu doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se pri uveljavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči kot dohodek, vendar največ v višini 0,51 osnovnega zneska minimalnega dohodka, ne upošteva:

- dodatek za aktivnost, po predpisih, ki urejajo zaposlovanje, oseb, ki so vključene v ukrepe aktivne politike zaposlovanja, katerih cilj je zaposlitev ter
- dohodek oseb, vključenih v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.«.

2. člen

V 17. členu se v prvem odstavku besedilo »v registrirani istospolni partnerski skupnosti« nadomesti z besedilom »v (ne)sklenjeni partnerski zvezi«.

3. člen

26. člen se spremeni tako, da se glasi:

»26. člen

(merila za določitev višine minimalnega dohodka)

(1) Višina minimalnega dohodka za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona določi po naslednjih merilih:

1. prva odrasla oseba: 1,
2. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7,
3. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76,
4. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57,
5. otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja: 0,59.

(2) V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi v polovični višini merila iz prejšnjega odstavka.

(3) Kot prva odrasla oseba se šteje:

1. samska oseba,
2. mladoletna oseba brez staršev, ker so ti umrli ali ker v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so začeti ali tečejo postopki s skladu s predpisi, ki urejajo preprečevanje nasilja v družini, ni več dejansko povezana z njimi,

3. polnoletna oseba, dokler so jo starši v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, dolžni preživljati in ki v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so sproženi ali tečejo postopki v skladu s predpisi, ki urejajo preprečevanje nasilja v družini, ni več dejansko povezana z njimi.

(4) Kot prva odrasla oseba v družini se:

1. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v (ne)sklenjeni partnerski zvezi, od katerih nobena nima statusa aktivne osebe, šteje tista oseba, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

2. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v (ne)sklenjeni partnerski zvezi, ki imata obe status aktivne osebe, šteje tista oseba, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

3. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v (ne)sklenjeni partnerski zvezi, od katerih ima ena status aktivne osebe, šteje tista oseba, ki ima status aktivne osebe, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

4. v primeru enostarševske družine, šteje tista oseba, ki je roditelj.

(5) Za naslednjo odraslo osebo v družini se šteje polnoletna oseba, ki se po tem zakonu šteje v družino in ki ni otrok iz 5. točke prvega odstavka tega člena.

(6) Kot aktivna oseba se šteje oseba, ki je zaposlena ali nezaposlena in je zmožna za delo.

(7) Šteje se, da imajo osebe iz 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena, ki niso družinski člani, dovolj lastnih sredstev za preživljanje, če njihov dohodek presega minimalni dohodek, ki bi jim pripadal, če ne bi imele drugih dohodkov.

(8) V primeru otroka, ki živi v enostarševski družini po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, se višina minimalnega dohodka za družino za vsakega takega otroka poveča za 18 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona.«.

4. člen

V 34.a členu se v drugem odstavku črta besedilo »dodatki za delovno aktivnost iz 26. člena tega zakona in«.

V četrtem odstavku se v 1. in 2. točki besedilo »v registrirani istospolni partnerski skupnosti« nadomesti z besedilom »v (ne)sklenjeni partnerski zvezi«.

5. člen

V 34.b členu se v četrtem odstavku v 1. in 2. točki besedilo »v registrirani istospolni partnerski skupnosti« nadomesti z besedilom »v (ne)sklenjeni partnerski zvezi«.

Sedmi odstavek se črta.

6. člen

V 50. členu se v tretjem odstavku v 3. točki besedilo »5. točke« nadomesti z besedilom »3. točke«.

7. člen

V 51. členu se v četrtem odstavku v 3. točki besedilo »5. točke« nadomesti z besedilom »3. točke«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

8. člen

(način dokončanja postopkov za pridobitev denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka)

(1) Postopki za uveljavljanje pravice do denarne socialne pomoči oziroma varstvenega dodatka, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 in 73/18).

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se postopki ugotavljanja upravičenosti do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka na podlagi vloženih vlog na prvi stopnji v mesecu uveljavitve tega zakona, dokončajo po tem zakonu.

9. člen

(uveljavitev in začetek uporabe zakona)

(1) Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. dne naslednjega meseca po mesecu uveljavitve zakona.

(2) Do začetka uporabe določb tega zakona se glede vprašanj, ki jih te določbe urejajo, uporabljajo določbe Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 in 73/18).

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Če se upravičenec do denarne socialne pomoči trenutno vključi v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov ali v ukrepe aktivne politike zaposlovanja Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, katerih cilj je zaposlitev, center za socialno delo v skladu z veljavno zakonodajo na novo izračuna upravičenost do denarne socialne pomoči, prejeto plačilo iz omenjenih vključitev, pa upošteva kot dohodek pri ugotavljanju materialnega položaja upravičenca.

Zaradi izločitve dodatka za delovno aktivnost kot dela denarne socialne pomoči se predlaga nov ukrep, in sicer da dohodek iz naslova ukrepov aktivne politike zaposlovanja, katerih cilj je zaposlitev ter dohodek oseb, vključenih v zaposlitveno rehabilitacijo po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, ne vpliva na denarno socialno pomoč oziroma da se ne upošteva kot dohodek pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči. Predlaga se tudi meja, do katere se omejeni dohodek ne upošteva, in sicer največ v višini 0,51 osnovnega zneska minimalnega dohodka, kar predstavlja trenutno veljavni najvišji dodatek za delovno aktivnost za osebe, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur mesečno.

Namen predloga (skupaj s spremembami pokojninske zakonodaje in zakonodaje na trgu dela) je hitrejša aktivacija upravičencev do denarne socialne pomoči ter zagotavljanje višje socialne varnosti posameznikov oziroma celovita obravnava posameznika z namenom, da se mu v primeru stiske in socialne ogroženosti pomaga preživeti in ga hkrati usposobi tako, da je čimprej sposoben ponovno prevzeti svojo "primarno obveznost", tj. sam skrbeti za dostojno preživetje sebe in svojih družinskih članov.

Z neupoštevanjem dohodkov iz naslova ukrepov aktivne politike zaposlovanja, katerih cilj je zaposlitev ter zaposlitvene rehabilitacije po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, se razbremenjuje tudi centre za socialno delo, saj zaradi prejema novega dohodka ne bo več potrebna izdaja nove odločbe za denarno socialno pomoč ter upravičence do denarne socialne pomoči, ki se danes izogibajo aktivnostim v aktivni politiki zaposlovanja in zaposlitveni rehabilitaciji po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, ker se bojijo, da bodo prejeli nižjo denarno socialno pomoč ali jo celo izgubili.

K 2. členu:

Zakon o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/16) je registrirano istospolno partnersko skupnost preoblikoval v (ne) sklenjeno partnersko zvezo. Sklenjena ima enake pravne posledice kot zakonska zveza, nesklenjena pa kot zunajzakonska skupnost. Nadomestitev besedila v prvem odstavku 17. člena veljavnega zakona pomeni uskladitev z veljavno zakonodajo.

K 3. členu:

Sprememba besedila 1., 2. in 3. točki četrtega odstavka 26. člena veljavnega zakona pomeni uskladitev z veljavno zakonodajo. Zakon o partnerski zvezi je namreč registrirano istospolno partnersko skupnost preoblikoval v (ne) sklenjeno partnersko zvezo. Sklenjena ima enake pravne posledice kot zakonska zveza, nesklenjena pa kot zunajzakonska skupnost.

Predlaga se tudi izločitev dodatka za delovno aktivnost kot dela denarne socialne pomoči.

Dodatek za delovno aktivnost je trenutno del denarne socialne pomoči (kar pomeni, da se avtomatično poveča ob zvišanju osnovnega zneska minimalnega dohodka) in zvišuje minimalni dohodek družine, zaradi česar se prag za pridobitev denarne socialne pomoči zvišuje. To pomeni, da je minimalni osebni dohodek zaposlenih povečan z dodatkom za delovno aktivnost zaradi dejstva, ker oseba dela. Če bi se prag za pridobitev denarne socialne pomoči izračunal brez dodatka za delovno aktivnost, bi bil znesek le-tega nižji, pri čemer bi samska oseba oziroma družina še vedno imela zagotovljena sredstva za osnovno preživetje.

Namen denarne socialne pomoči je, da samski osebi oziroma družini začasno pomaga, ko nima dovolj sredstev za preživetje. Denarna socialna pomoči je po svoji naravi namenjena za preživetje in ne za življenje. Primarno socialno varnost mora posameznik in družina prejeti iz naslova socialnih zavarovanj, ki so bili ustanovljeni in so namenjeni temu, da zagotavljajo posamezniku ustrezno socialno varnost ob nastanku najbolj obremenjujočih socialnih primerov v življenju posameznika kot je: bolezen, poškodba, materinstvo, invalidnost, starost in smrt. Cilj denarne socialne pomoči je torej, da se oseba, ki je zmožna za delo, čimprej zaposli oziroma poskrbi, da bo sama skrbela za sebe, saj mora minimalni dohodek izpolnjevati dve pomembni zahtevi: zadovoljevati mora osnovne potrebe in ne sme povzročati izgube motivacije za delo (Stanovnik in Stropnik, 1998, str. 3).

Pomembno je, da država na vsakem segmentu sprejema tudi ukrepe, ki spodbujajo in motivirajo posameznika k delu. Vendar morajo biti ti ukrepi takšni, da ne povzročajo pasti neaktivnosti.

Veljavni zakon ima že vgrajene mehanizme, ki spodbujajo delo:

- upoštevanje dohodkov zgolj v določeni višini – v primerjalni ureditvi ugotavljamo, da enak ukrep določajo tudi druge države,
- dodatek za delovno aktivnost – kot del denarne socialne pomoči – gre za ukrep oziroma institut, ki ga primerjalna ureditev kot takšnega ne pozna.

Predlagatelj ugotavlja, da se je z dvigom osnovnega zneska minimalnega dohodka v letu 2018 zagotovila višja socialna varnost vseh ogroženih oseb:

- dvig osnovnega zneska minimalnega dohodka v juniju 2018 na 385,04 evra za obdobje do 31. decembra 2018, je razširil krog novih upravičencev do denarne socialne pomoči, hkrati pa se je povečal znesek denarne socialne pomoči dotedanjim upravičencem,
- enako posledico je povzročila uskladitev osnovnega zneska minimalnega dohodka v avgustu 2018 na 392,75 evra,
- zadnja novela Zakona o socialno varstvenih prejemkih, objavljena v Uradnem listu RS, št. 73/18, pa je nivo socialne varnosti (392,75 evra) ohranila tudi po 1. januarju 2019, in sicer za vse upravičence do denarne socialne pomoči, tudi samske, pare brez otrok in družine.

Predlagatelj ugotavlja tudi, da dodatek za delovno aktivnost ni ustrezno umeščen v institut denarne socialne pomoči in dejansko povzroča past neaktivnosti, saj se je zaradi tega dodatka cenzus za denarno socialno pomoč nevarno približal meji minimalne plače. Cenzus za denarno socialno pomoč skupaj z dodatkom za delovno aktivnost sedaj dosega že 88, 91 % minimalne plače (za osebo, ki dela na mesec več kot 128 ur – to pomeni zaposlitev za krajši delovni čas 32 ur na teden). Dvig osnovnega zneska minimalnega dohodka na 392,75 evra je povzročil dvig cenzusa za pridobitev denarne socialne pomoči, z uporabo dodatka za delovno aktivnost pa že ruši eno temeljnih načel dodeljevanja denarne socialne pomoči, tj. da upravičenec do denarne socialne pomoči ne more biti v ugodnejšem socialnem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravic iz dela.

Predlagatelj ugotavlja še, da so se pri uporabi instituta dodatka za delovno aktivnost pojavile anomalije predvsem pri izvajanju prostovoljskega dela. Do dodatka za delovno aktivnost je namreč upravičena oseba, ki ima sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu, po zakonu, ki ureja prostovoljsko delo, če letno opravi najmanj 24 ur prostovoljskega dela. Po veljavnem zakonu je takšna oseba upravičena le do nižjega dodatka za delovno aktivnost, in sicer se šteje, da so te osebe delovno aktivne od 60 do 128 ur mesečno (cenzus se poveča za 102 evrov) – ne glede na to ali dejansko delajo. V praksi prihaja do primerov, ko so osebe na Zavodu Republike Slovenija za zaposlovanje

upravičene do iskanja zaposlitve zaradi začasne nezmožnosti za delo (torej niso dolžne iskati zaposlitve), na centru za socialno delo pa imajo ob izpolnjevanju vseh zakonsko določenih pogojev, avtomatično višjo denarno socialno pomoč zaradi dodatka za delovno aktivnost. Prostovoljsko delo tako lahko postane oziroma postaja samo sebi namen, in dejansko ne pomeni tudi razvoja kompetenc, samopodobe in socialne vključenosti vključenega posameznika. Zaznava se tudi, da se ustanovljajo društva, v katere se osebe včlanijo zgolj z namenom pridobivanja dodatka za delovno aktivnost zaradi sklenjenega pisnega dogovora o prostovoljskem delu.

Število upravičencev do denarne socialne pomoči hitro narašča. V primerjavi z mesecem februarjem 2018 (79.475), je število upravičencev naraslo za okoli 11.700. Glavni razlog je dvig osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 297 evrov na 385,04 evra (392,75 evra), na porast pa tudi vpliva dodatek za delovno aktivnost, ki umetno povišuje premoženjski cenzus za pridobitev denarne socialne pomoči. Dodatek za delovno aktivnost prejema okoli 9.700 upravičencev do denarne socialne pomoči. Od vseh upravičencev do denarne socialne pomoči (to je približno 91.200) je okoli 67.200 odraslih, kar predstavlja 14,42 % vseh odraslih upravičencev do denarne socialne pomoči.

Namen denarne socialne pomoči ni, da postane redni dodatek delovno aktivni populaciji, temveč, da zagotavlja sredstva za premostitev, ko se oseba/družina znajde v situaciji socialne ogroženosti in nanjo ne more vplivati. Dodatek za aktivnost v smislu spodbude za delo in motivacije za delo je zato potrebno zagotoviti iz drugih virov oziroma povezano z aktivnostmi, ki jih oseba opravlja.

Glede na zgoraj navedeno predlagatelj za upravičence do denarne socialne pomoči, ki so delovno aktivni, predlaga izločitev dodatka za delovno aktivnost iz denarne socialne pomoči ter nadomestitev le-tega z novo vzpodbudo (navedeno določa 1. člen predloga zakona), in sicer da dohodek, ki ga prejme brezposelni upravičenec do denarne socialne pomoči, vključen v ukrepe aktivne politike zaposlovanja, katerih cilj je zaposlitev, ne vpliva na višino denarne socialne pomoči.

Denarna socialna pomoč namreč predstavlja zadnji ukrep – varnostno mrežo, s katero država prestreže materialno ogrožene osebe in jim zagotovi sredstva za preživetje. Gre za ukrep, ki mora biti zagotovljen hitro, učinkovito in ciljno predvsem z namenom, da se delovno aktivna populacija kar najhitreje vrne nazaj na trg dela – torej da se posameznika postavi nazaj v stanje, ko je ponovno sam sposoben zagotoviti sredstva za preživetje.

Namen predloga nove ureditve (skupaj s spremembami pokojninske zakonodaje in zakonodaje na trgu dela) je torej hitrejša aktivacija upravičencev do denarne socialne pomoči ter zagotavljanje višje socialne varnosti posameznikov oziroma celovita obravnava posameznika z namenom, da se mu v primeru stiske in socialne ogroženosti pomaga preživeti in ga hkrati usposobi tako, da je čimprej sposoben ponovno prevzeti svojo” primarno obveznost”, tj. sam skrbeti za dostojno preživetje sebe in svojih družinskih članov.

Z ukinitvijo dodatka za delovno aktivnost se zmanjšuje tudi past tveganja neaktivnosti brezposelnih upravičencev do denarne socialne pomoči

Navedeni predlog za 4-člansko družino (2 odrasli osebi in 2 otroka) pri delovni aktivnosti več kot 128 ur mesečno 1 odrasle osebe (neto minimalna plača v višini 667 evrov) in upravičenosti do otroškega dodatka pomeni naslednje. Trenutno taka družina prejme 418,93 evrov denarne socialne pomoči, z izločitvijo dodatka za delovno aktivnost pa bo prejela 218,63 evrov denarne socialne pomoči. Kljub znižanju denarne socialne pomoči bo družina še vedno prejela denarno socialno pomoč za zadovoljevanje minimalnih življenjskih stroškov. To bo posledično zmanjšalo razpoložljiva sredstva družine, vendar bo le-ta imela osnovna sredstva za preživetja, kar se z denarno socialno pomočjo zasleduje, še vedno zagotovljena.

Za samsko osebo, zaposleno za 6 ur ali več (plača 500 evrov), pa pomeni naslednje. Trenutno je upravičena do denarne socialne pomoči v višini 93,05 evrov (razlika med minimalnim dohodkom 1,51 osnovnega zneska minimalnega dohodka oziroma 593,03 evra in lastnim dohodkom 500 evrov), z izločitvijo dodatka za delovno aktivnost pa do denarne socialne pomoči ne bo več upravičena, saj bo z lastnim dohodkom (plačo) presegala minimalni dohodek, ki samski osebi zagotavlja osnovno preživetje in trenutno znaša 392,75 evra. Tudi tej osebi se bodo zmanjšala razpoložljiva sredstva, vendar bo z lastnim dohodkom še vedno imela zagotovljena sredstva za osnovno preživetje, kar je namen denarne socialne pomoči.

K 4. členu:

Zakon o partnerski zvezi je registrirano istospolno partnersko skupnost preoblikoval v (ne) sklenjeno partnersko

zvezo. Sklenjena ima enake pravne posledice kot zakonska zveza, nesklenjena pa kot zunajzakonska skupnost. Nadomestitev besedila v 1. in 2. točki četrtega odstavka 34.a člena veljavnega zakona pomeni uskladitev z veljavno zakonodajo.

K 5. členu:

Nadomestitev besedila v 1. in 2. točki četrtega odstavka 34.b člena veljavnega zakona pomeni uskladitev z veljavno zakonodajo. Zakon o partnerski zvezi je namreč registrirano istospolno partnersko skupnost preoblikoval v (ne) sklenjeno partnersko zvezo. Sklenjena ima enake pravne posledice kot zakonska zveza, nesklenjena pa kot zunajzakonska skupnost.

Sedmi odstavek 34.b člena veljavnega zakona določa, da zneska iz drugega odstavka tega člena, minister, pristojen za socialno varstvo, na novo določi s sklepom po letu, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2 odstotka bruto domačega proizvoda, na podlagi zadnjih znanih končnih podatkov Statističnega urada Republike Slovenije o pragu tveganja revščine. Drugi odstavek istega člena pa določa, da je do pogrebnine upravičen družinski član umrlega, če je bil na dan smrti umrlega upravičen do socialno varstvenih pravic po tem zakonu ali katerega lastni dohodek oziroma skupni lastni dohodek družine, pri izračunu katerega se ne upoštevajo denarna socialna pomoč in varstveni dodatek po tem zakonu, otroški dodatek po zakonu, ki ureja družinske prejemke in državna štipendija po zakonu, ki ureja štipendiranje, ni presegal višine 606 evrov za samsko osebo oziroma 909 evrov za družino.

Zneska 606 evrov za samsko osebo oziroma 909 evrov za družino predstavljata cenzus za upravičenost do pravice in sta bila z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 99/13) določena na podlagi zadnjih znanih končnih podatkov Statističnega urada Republike Slovenije o pragu tveganja revščine. Določba sedmega odstavka 34.b člena veljavnega zakona je bila realizirana s Sklepom o določitvi cenzusa pri posebni obliki izredne denarne socialne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba od januarja 2017, objavljenem v Uradnem listu RS, št. 82/16, zato ni več potrebna in se predlaga njeno črtanje.

K 6. in 7. členu:

Zaradi predloga spremembe 26. člena veljavnega zakona (glej 3. člen predloga zakona) oziroma ekvivalenčne lestvice za denarno socialno pomoč je treba popraviti sklic v 3. točki tretjega odstavka 50. člena veljavnega zakona in v 3. točki četrtega odstavka 51. člena veljavnega zakona.

K 8. členu:

Predlaga se, da se postopki za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka (saj sprememba v višini ali upravičenosti do denarne socialne pomoči vpliva na pravico do varstvenega dodatka), ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, dokončajo po trenutno veljavnih določbah Zakona o socialno varstvenih prejemkih. V postopke za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka so zajeti ne samo postopki za odločanje o omenjenih pravicah na vlogo stranke, s katero stranka uveljavlja pravico ali želi sporočiti spremembo veljavne odločbe, ampak tudi postopki, ki jih v skladu z veljavnim zakonom lahko oziroma mora pristojni center za socialno delo začeti po uradni dolžnosti zaradi nastopa spremembe.

S spremembo v 3. členu tega zakona se predlaga črtanje dodatka za delovno aktivnost oziroma sprememba ekvivalenčne lestvice za denarno socialno pomoč. Ker se predlaga, da se začnejo omenjene spremembe uporabljati od 1. dne naslednjega meseca po mesecu uveljavitve zakona, pravica do denarne socialne pomoči in varstveni dodatek pa se v skladu z veljavnim zakonom priznata s prvim dnevom naslednjega meseca po mesecu vložitve vloge, prav tako se o spremembi veljavne odločbe na novo odloči s prvim dnevom naslednjega meseca po nastanku spremembe, je v drugem odstavku predloga tega člena določeno, da se postopki ugotavljanja upravičenosti do denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka, ki so se začeli na prvi stopnji v mesecu uveljavitve predloga zakona, dokončajo po tem zakonu.

K 9. členu:

Zaradi predlaganih sprememb je potrebna manjša prilagoditev informacijskega sistema, ki je podpora pri odločanju o upravičenosti do denarne socialne pomoči, zato je predviden zamik začetka uporabe tega zakona na 1. dan naslednjega meseca po mesecu uveljavitve zakona.

Določeno je tudi, da se do začetka uporabe določb tega zakona uporabljajo določbe veljavnega Zakona o socialno

varstvenih prejemkih.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

11. člen

(ugotavljanje dohodka in premoženja)

(1) Pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči se pri ugotavljanju materialnega položaja upoštevajo osebe, določene z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, njihov dohodek in premoženje, razen načina in obdobja upoštevanja dohodka in premoženja, glede katerih se uporablja ta zakon.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se glede načina in obdobja upoštevanja dohodka iz dejavnosti ter dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, uporablja zakon, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

17. člen

(upoštevanje preživnine osebam, ki so jih starši dolžni preživljati)

(1) Osebam, ki so poročene, živijo v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti ali postanejo starši in skrbijo za otroka in so jih zaradi šolanja dolžni preživljati starši, se ob izpolnjevanju drugih pogojev po tem zakonu in po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, v lastni dohodek šteje preživnina, ki jo prejemajo na podlagi izvršljivega pravnega naslova.

(2) Če višina preživnine ni določena z izvršljivim pravnim naslovom, se osebam iz prejšnjega odstavka v lastni dohodek šteje preživnina v višini dejansko prejetih sredstev.

(3) Kadar višina preživnine, določena na podlagi izvršljivega pravnega naslova ali dogovora, ali dejansko prejeta preživnina ne dosega višine minimalnega dohodka, ki bi posamezniku pripadal, če ne bi imel drugih dohodkov, mora oseba iz prvega odstavka tega člena dokazati, da ji preživninski zavezanec v skladu z njegovo oziroma njihovo zmožnostjo preživnine ne more oziroma ne morejo izplačevati v višji višini oziroma da je za uveljavljanje pravice do preživnine v višini minimalnega dohodka, ki bi ji pripadal, če ne bi imela drugih dohodkov, vložila ustrezno pravno sredstvo, z izjavo, kje je vložila ustrezno pravno sredstvo.

(4) Če pristojni center za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: center za socialno delo) ugotovi, da starši k preživljanju oseb iz prvega odstavka tega člena ne prispevajo, jih pozove k sklenitvi oziroma izvrševanju dogovora ali sporazuma o preživljanju.

26. člen

(merila za določitev višine minimalnega dohodka)

(1) Višina minimalnega dohodka za vlagatelja in posameznega družinskega člana vlagatelja se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona določi po naslednjih merilih:

1. prva odrasla oseba: 1,
2. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 1,26 (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,26),
3. prva odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 1,51 (vsota osnovnega ponderja 1 in dodatka za delovno aktivnost 0,51),

4. samska oseba med dopolnjenim 18. in dopolnjenim 26. letom starosti, prijavljena pri pristojnem organu za zaposlovanje v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci iskalcev zaposlitve, ki ima prijavljeno stalno prebivališče na istem naslovu kot starši ali dejansko prebiva z njimi ter imajo starši dovolj lastnih sredstev za preživljanje: 0,7,

5. samska oseba, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena in starejša od 63 let za ženske in 65 let za moške, ki ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot osebe, ki niso družinski člani po tem zakonu in imajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, oziroma dejansko prebiva z njimi: 0,76,

6. vsaka naslednja odrasla oseba: 0,57,

7. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu več kot 128 ur na mesec: 0,83 (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,26),

8. vsaka naslednja odrasla oseba, ki je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec: 0,7 (vsota osnovnega ponderja 0,57 in polovičnega ponderja dodatka za delovno aktivnost prve odrasle osebe, ki je delovno aktivna v enakem obsegu ur na mesec, 0,13),

9. otrok osebe, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, dokler ga je ta dolžna preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja: 0,59.

(2) V primeru dodelitve otroka v skupno varstvo in vzgojo se višina minimalnega dohodka za otroka v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka določi v polovični višini merila iz prejšnjega odstavka.

(3) Kot prva odrasla oseba se šteje:

1. samska oseba,

2. mladoletna oseba brez staršev, ker so ti umrli ali ker v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so začeti ali tečejo postopki s skladu s predpisi, ki urejajo preprečevanje nasilja v družini, ni več dejansko povezana z njimi,

3. polnoletna oseba, dokler so jo starši v skladu s predpisi, ki urejajo dolžnost preživljanja, dolžni preživljati in ki v življenjski skupnosti zaradi nasilja v družini, zaradi katerega so sproženi ali tečejo postopki v skladu s predpisi, ki urejajo preprečevanje nasilja v družini, ni več dejansko povezana z njimi.

(4) Kot prva odrasla oseba v družini se:

1. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti, od katerih nobena nima statusa aktivne osebe, šteje tista oseba, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

2. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti, ki imata obe status aktivne osebe, šteje tista oseba, ki uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči oziroma tista oseba, ki ima status delovno aktivne osebe, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

3. v primeru zakoncev oziroma oseb, ki živita v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti, od katerih ima ena status aktivne osebe, šteje tista oseba, ki ima status aktivne osebe, razen če je na njeni strani podan krivdni razlog iz tega zakona,

4. v primeru enostarševske družine, šteje tista oseba, ki je roditelj.

(5) Za naslednjo odraslo osebo v družini se šteje polnoletna oseba, ki se po tem zakonu šteje v družino in ki ni otrok iz 9. točke prvega odstavka tega člena.

(6) Kot aktivna oseba se šteje oseba, ki je zaposlena ali nezaposlena in je zmožna za delo.

(7) Dodatek za delovno aktivnost je dodatek k minimalnemu dohodku delovno aktivne samske osebe ali odraslega družinskega člana, namenjen spodbujanju k delu ali ohranjanju motivacije za delo.

(8) Kot delovno aktivne osebe se štejejo zaposlene osebe, osebe, ki opravljajo dejavnost, osebe, ki so vključene v ukrepe aktivne politike zaposlovanja in programe psihosocialne rehabilitacije, katerih cilj je zaposlitev, družinski pomočnik po zakonu, ki ureja socialno varstvo, osebe, ki so upravičene do delnega plačila za izgubljeni dohodek po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, osebe, ki imajo sklenjeno pogodbo o opravljanju volonterskega pripravništva, osebe, ki imajo sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu po zakonu, ki ureja prostovoljstvo, ter osebe, ki so vključene v zaposlitveno rehabilitacijo.

(9) Za osebe iz prejšnjega odstavka, ki so vključene v programe psihosocialne rehabilitacije, ter za osebe, ki imajo sklenjen pisni dogovor o prostovoljnem delu, se šteje, da so delovno aktivne v obsegu od 60 do 128 ur na mesec.

(10) Za osebe, ki opravljajo dejavnost, se štejejo osebe, ki opravljajo katerokoli samostojno dejavnost, kot so samostojni podjetniki posamezniki ali samostojne podjetnice posameznice po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, osebe, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, osebe, ki z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali kakšno drugo kulturno dejavnost, osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti, znanosti ali zasebno veterinarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo odvetniško ali notarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo duhovniško oziroma drugo versko službo.

(11) Za osebe, ki opravljajo dejavnost, se šteje, da so delovno aktivne v obsegu več kot 128 ur na mesec, razen če se iz drugih okoliščin ugotovi drugače.

(12) Šteje se, da imajo osebe iz 4. in 5. točke prvega odstavka tega člena, ki niso družinski člani, dovolj lastnih sredstev za preživljanje, če njihov dohodek presega minimalni dohodek, ki bi jim pripadal, če ne bi imele drugih dohodkov.

(13) V primeru otroka, ki živi v enostarševski družini po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, se višina minimalnega dohodka za družino za vsakega takega otroka poveča za 18 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona.

34.a člen

(posebna oblika izredne denarne socialne pomoči po smrti družinskega člana)

(1) Ne glede na določbe tega poglavja se družinskemu članu umrlega kot posebna oblika izredne denarne socialne pomoči dodeli enkratna izredna denarna socialna pomoč v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona.

(2) Do pravice iz prejšnjega odstavka je upravičen družinski član umrlega, če je bil na dan smrti umrlega upravičen do socialno varstvenih pravic po tem zakonu ali katerega lastni dohodek oziroma katerega skupni lastni dohodek družine, pri izračunu katerega se ne upoštevajo denarna socialna pomoč in varstveni dodatek po tem zakonu, otroški dodatek po zakonu, ki ureja družinske prejemke in državna štipendija po zakonu, ki ureja štipendiranje, ni presegal višine njegovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov, določenega na način iz 50. člena tega zakona, pri čemer se dodatki za delovno aktivnost iz 26. člena tega zakona in krivdni razlogi iz 28. člena tega zakona ne upoštevajo.

(3) Pri izračunu višine minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov, določenega na način iz 50. člena tega zakona, se šteje, da samo družinski član umrlega, ki uveljavlja pravico iz tega člena, izpolnjuje pogoj iz drugega odstavka 50. člena tega zakona.

(4) Kot družinski člani umrlega iz tega člena se štejejo naslednje osebe:

1. zakonec oziroma oseba, s katero je umrli živel v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo oziroma oseba, s katero je umrli živel v registrirani istospolni partnerski skupnosti,
2. otroci in pastorki,
3. starši oziroma oseba, s katero eden izmed staršev živi v zakonski zvezi ali v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti,
4. bratje ali sestre, nečaki ali nečakinje ter vnuki ali vnukinje.

(5) Vloga za enkratno izredno denarno socialno pomoč iz prvega odstavka tega člena se vloži pri pristojnem centru za socialno delo v roku enega leta od datuma smrti umrlega. Vlogi je treba priložiti dokazilo o smrti, če podatek ni vpisan v matični register o smrti.

(6) Enkratna izredna denarna socialna pomoč iz prvega odstavka tega člena se dodeli in izplača vlagatelju kot pomoč za vse družinske člane umrlega.

34.b člen

(posebna oblika izredne denarne socialne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba)

(1) Ne glede na določbe tega poglavja se družinskemu članu umrlega, ki je poskrbel za pogreb v Republiki Sloveniji, kot posebna oblika izredne denarne socialne pomoči dodeli izredna denarna socialna pomoč kot pomoč pri kritju stroškov pogreba v višini dvakratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona, vendar ne več kot znašajo stroški pogreba.

(2) Do pravice iz prejšnjega odstavka je upravičen družinski član umrlega, če je bil na dan smrti umrlega upravičen do socialno varstvenih pravic po tem zakonu ali katerega lastni dohodek oziroma skupni lastni dohodek družine, pri izračunu katerega se ne upoštevajo denarna socialna pomoč in varstveni dodatek po tem zakonu, otroški dodatek po zakonu, ki ureja družinske prejemke in državna štipendija po zakonu, ki ureja štipendiranje, ni presegal višine 606 eurov za samsko osebo oziroma 909 eurov za družino.

(3) Kot družinski člani umrlega iz tega člena se štejejo naslednje osebe:

1. zakonec oziroma oseba, s katero je umrli živel v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo oziroma oseba, s katero je umrli živel v registrirani istospolni partnerski skupnosti;
2. otroci in pastorki,
3. starši oziroma oseba, s katero eden izmed staršev živi v zakonski zvezi ali v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo ali v registrirani istospolni partnerski skupnosti,
4. bratje ali sestre, nečaki ali nečakinje ter vnuki ali vnukinje.

(4) Družinski član umrlega, ki je poskrbel za pogreb, vlogo za izredno denarno socialno pomoč iz prvega odstavka tega člena vloži pri pristojnem centru za socialno delo v roku enega leta od datuma smrti umrlega, če zneska te pomoči pri računu za opravljene pogrebne storitve ni odštelo že pogrebno podjetje na podlagi podatka o upravičenosti družinskega člana do socialno varstvenih pravic po tem zakonu. Vlogi je treba priložiti originalni račun za opravljeni pogreb ali predračun stroškov pogreba in dokazilo o smrti, če podatek ni vpisan v matični register o smrti.

(5) Če je pogrebno podjetje pri računu za opravljene pogrebne storitve odštelo znesek izredne denarne socialne pomoči iz prvega odstavka tega člena, pogrebni podjetju ta znesek povrne izplačevalec pravice iz prvega odstavka tega člena.

(6) Izredna denarna socialna pomoč iz prvega odstavka tega člena se izplača v denarju družinskemu članu, ki je poskrbel za pogreb, oziroma z nakazilom pogrebni podjetju.

(7) Zneska iz drugega odstavka tega člena minister, pristojen za socialno varstvo, na novo določi s sklepom po letu, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2 odstotka bruto domačega proizvoda, na podlagi zadnjih znanih končnih podatkov Statističnega urada Republike Slovenije o pragu tveganja revščine.

50. člen

(merila za določitev višine minimalnega dohodka za varstveni dodatek)

(1) Višina minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana za ugotavljanje upravičenosti do varstvenega dodatka se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona določi na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu.

(2) Osebi iz prejšnjega člena, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena starejša od 63 let ženska oziroma 65 let moški in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena tega zakona, se višina minimalnega dohodka, določena v skladu s prejšnjim odstavkom, v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona poveča za:

1. 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za samsko osebo,

- za edino odraslo osebo v družini in

- za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada nižji minimalni dohodek;

2. 0,25 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;

3. 0,55 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.

(3) Če se pri določitvi minimalnega dohodka upoštevajo tudi otroci, se seštevek minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim družinskim članom družine, poveča za 0,11 osnovnega zneska minimalnega dohodka.

51. člen

(način določitve višine varstvenega dodatka)

(1) Višina varstvenega dodatka za samsko osebo, ki izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in nima lastnega dohodka, se določi v višini 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka.

(2) Višina varstvenega dodatka za samsko osebo, ki izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in ima lastni dohodek, se določi v višini razlike med minimalnim dohodkom za varstveni dodatek, ki pripada tej osebi, in njenim lastnim dohodkom.

(3) Višina varstvenega dodatka za osebo, ki izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in se nahaja v družini, se določi kot razlika med seštevkom minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim družinskim članom družine, in lastnim dohodkom družine.

(4) Ne glede na prvi, drugi in tretji odstavek tega člena se višina varstvenega dodatka za upravičence do denarne socialne pomoči oziroma za osebe, ki bi do denarne socialne pomoči lahko bile upravičene ter izpolnjujejo pogoje iz 49. člena tega zakona, določi v višini:

1. 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za samsko osebo,

- za edino odraslo osebo v družini in

- za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in mu pripada nižji minimalni dohodek;

2. 0,25 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz 49. člena tega zakona in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;

3. 0,55 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.

(5) Če se pri določitvi minimalnega dohodka iz prejšnjega odstavka upoštevajo tudi otroci, se višina varstvenega dodatka poveča za 0,11 osnovnega zneska minimalnega dohodka.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

Predlog zakona ne zahteva spremembe podzakonskih aktov, zato ti niso priloženi.

Priložen je MSP-test.